

Distance Education through the Eyes of Teachers during the COVID-19

Hüseyin Özdemir¹, Neslihan Önder Özdemir²

About the Article

Received: 05.11.2022
Accepted: 03.07.2023
Published: 01.11.2023

Keywords

Distance Education
COVID-19
Teacher Opinions
Face-to-Face Education
Online

Abstract

The distance education approach has come to the fore with the compulsory change and inevitable effects of the novel coronavirus (COVID-19) on education worldwide. This global epidemic has shown that with the understanding of the necessity of continuing education without interruption, more investment should be made in the technological infrastructure in education, and it is necessary to attach importance to alternative learning approaches instead of the education models and approaches that had been used. This study aims to investigate teachers' opinions on distance education during COVID-19. This study was conducted during COVID-19 and was unclear when it would end. A case study design was used. The data were collected from 74 high school teachers using an online questionnaire. The findings obtained showed that while the teachers stated the challenges they encountered in the distance education process, teachers expressed the technological deficiencies due to the lack of internet and devices and student absenteeism due to this, the lack of motivation due to COVID-19, the communication problems and some other problems they experienced. At the end of this study, suggestions were made in light of the findings.

For Citation

Ozdemir, H. & Onder-Ozdemir, N. (2023). Distance Education through the Eyes of Teachers during the COVID-19. *MSKU Journal of Education*, 10(2), 160-178. DOI: 10.21666/muefd.1199832

The novel coronavirus (COVID-19) (Wikipedia, 2020a), which emerged in Wuhan, China, in December 2019, has caused critical effects and changes in health, tourism, the economy, social life, and education worldwide. COVID-19 was declared a global epidemic (pandemic) on 11 March 2020 by the World Health Organization (WHO, 2020a). It has been emphasized in the literature by doctors that the information pollution in COVID-19 is unprecedented in history (Chiolero, 2020).

The extraordinary situation brought about by COVID-19 had effects on health, economy, social psychology, social life, and education, and no definite prediction could be made about the end of COVID-19. COVID-19 has affected education worldwide, leading to the closure of almost all educational institutions (Wikipedia, 2020b). According to the data of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) (2020a), as of 03 August 2020, schools were closed in 105 countries due to COVID-19. This affected approximately 60.5% of the worldwide student population (1,058,547,236). The numbers given are over 90% in April 2020. UNESCO and UNICEF have announced that they will support countries in ensuring the continuity of education for all through distance learning, by asking countries to take measures to reduce the negative effects of school closures. For this purpose, it has been stated that it is important to take measures to prevent the interruption of education and ensure access to continuous and flexible distance education methods for all children (UNESCO, 2020a; UNICEF, 2020).

All countries and local governments worldwide have taken measures, such as quarantine, curfew, and closure of public social areas and school closures, to slow the spread of COVID-19. It has been observed that the closure of schools may cause great difficulties for students to receive equal education in the future (Giannini & Albrechtsen, 2020). School closures have brought considerable challenges to all stakeholders in education (e.g., governments, teachers, students, and parents) to ensure the continuity of

¹ Bursa Mehmet Halit Baki Anadolu Lisesi – ozdemirmaths@gmail.com- ORCID No: 0000-0002-4202-6319

² Bursa Uludağ Üniversitesi – neslihanep@gmail.com- ORCID No: 0000-0001-7010-9050

learning (Chang & Satako, 2020). The fact that students and teachers cannot go to school forces administrators to produce new ways to continue the education system, and in this context, a new form of education has emerged worldwide. In this case, it has been understood that the quality and sustainability of education depend on the level and quality of access to technology by the teacher and learner (Gilani, 2020).

Due to COVID-19, many countries, such as China, the USA, Germany, Spain, France, England, Italy, and Turkey, have decided not to continue face-to-face education. In the face of this situation, distance education has come to the fore as a learning resource and students have started learning with distance education applications. In Turkey, education in schools was suspended from March 16, 2020, to April 30, 2020, and it was decided to continue education through 3 TV Channels and Education Informatics Network (henceforth referred to as EBA) at primary and secondary level (MEB, 2020a). Due to the continuation of COVID-19, with a decision taken on April 29, 2020, the break in education was extended until May 31, 2020. It was announced that the education would continue with distance education, the first semester grades would be used for passing the class, and there would be no failing (Anadolu Agency, 2020).

In addition to the general effects of COVID-19 on education given above, problems in accessing technology, postponement or cancellation of exams, the burden of distance education on parents, reducing the social interaction of children and young people, and social isolation (Chang & Satako, 2020; Huck & Zhang, 2021). In addition, realizing that there are other ways of education, schools are not only a learning place, but also a common social area that provides socialization, an understanding of their roles outside of education, and the need for development in technology with the global prominence of distance education (Anderson, 2020) have had effects.

For most of society, distance education was not even on the agenda before COVID-19. However, during COVID-19, country administrators and education leaders immediately set up virtual classrooms and online education platforms. In addition, studies have been conducted on which communication programs to use, the readiness, role, and responsibilities of teachers in online learning, how to reach those who do not have access to the necessary technology, and how to monitor and evaluate learning outcomes (Atchoarena, 2020).

Distance Education in the World

In the literature, there are various definitions of distance education with the same basic concepts. In the broadest framework, in distance education, the teacher and the learner are not together in terms of space and/or time (Perraton, 2020). Additions are made to the definition of distance education according to the tools used in this training and the developments in the technologies used for educational purposes (Samur et al., 2011). The use of distance education worldwide goes back to the 1800s. The first method used is education by letter. This method, which has limitations in terms of both time and interaction and communication, has been a distance education tool used worldwide until the diversification and spread of communication tools. Along with the developing technology, many tools, such as the telephone, radio, television, internet, computer, and smartphones have started to provide information exchange between the teacher and the learner for distance education and have been used in education, although their invention purposes are different (Heydenrych & Prinsloo, 2010).

An example of the classifications showing the phases and periods in which distance education is separated worldwide is shown in Figure 1.

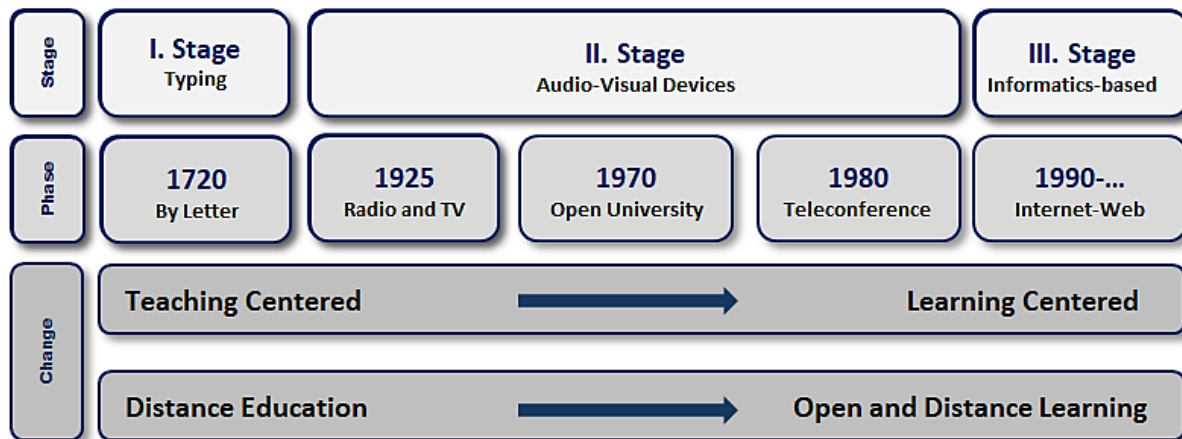

Figure 1. Periods and stages of distance education worldwide (translated from Turkish into English from Bozkurt, 2016, p. 3).

Distance Education in Turkiye

Although distance education has existed worldwide for almost two centuries, Turkiye has been acquainted with this form of education for about seventy or eighty years. However, recently, especially in the 2000s, the distance education system in the country has caught up with age (Samur et al., 2011; Bozkurt, 2017). Figure 2 shows the periods of distance education in Turkiye.

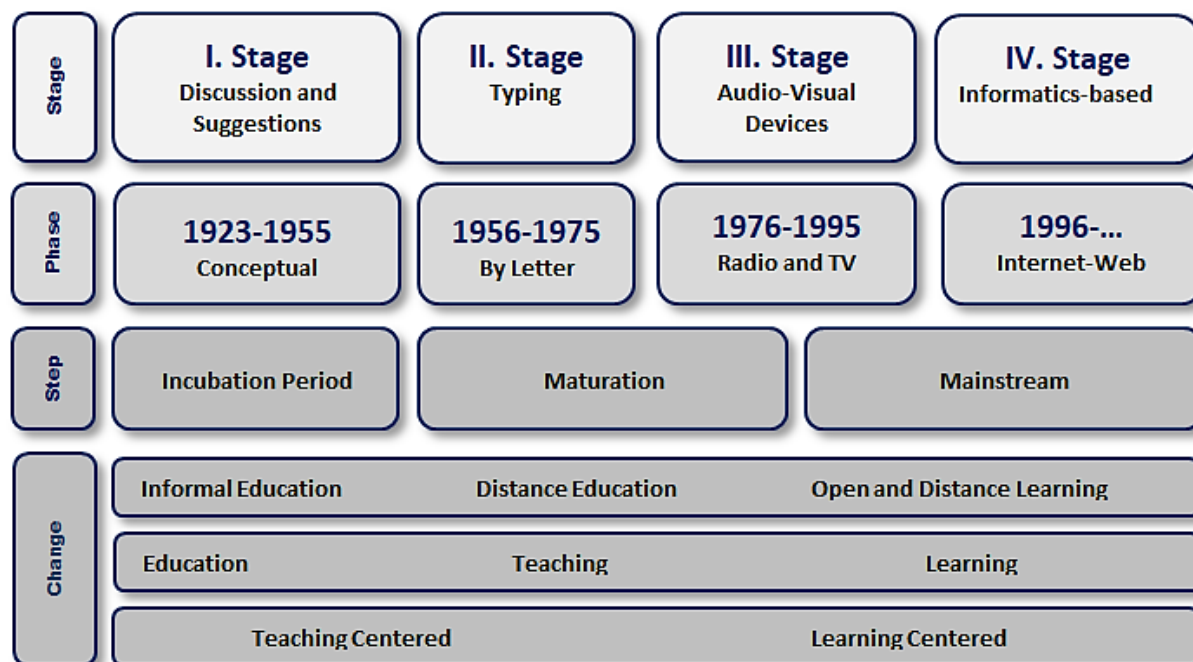

Figure 2. Periods and phases of distance education in the context of Turkiye (translated from Turkish into English drawing on Bozkurt, 2017, p. 4).

The first distance education study in Turkiye, in concrete terms, is an application that was conducted by Ankara University, Faculty of Law, Banking and Commercial Law Research Institute in 1956, aiming at in-service training of bank personnel through letter-based learning. In 1958, the Education Center by Letter was established under the Ministry of National Education. Since 1964, TRT has started to make regular radio broadcasts for educational purposes (Bozkurt, 2017). In 1966, the General Directorate of Letter Teaching and Technical Publications was established to meet the necessary educated manpower

in business life, to reduce the density of students in schools, and to spread education services to the wider masses (Alkan, 1981). In 1974, the Non-formal Higher Education Institution (YAYKUR), which forms the basis of today's open education faculties, was established. Since 1976, educational television broadcasts have started to be made through TRT and it has become the main tool of distance education for many years (Bozkurt, 2017). The rapid development in communication tools, especially in computer and internet technology, has spread worldwide since the mid-90s and has become new tools for distance education. Today, there are distance education centers in many universities in our country, and online and offline courses are conducted online.

Aim

The main purpose of this research is to investigate teachers' attitudes toward distance education during COVID-19. In this context, evaluating the distance education practices that have come to the fore with the effect of the new coronavirus (COVID-19), drawing attention to the positive and negative reflections of distance education, and trying to understand the professional and personal effects of COVID-19 and distance education from the eyes of the teachers who constitute the teaching pillar of education are the sub-objectives of the research.

At the time of this study, it is not known how long-distance education will be compulsory since it cannot be predicted when COVID-19 will end and its long-term individual and social effects. For these reasons, the importance of the study emerges in terms of examining the distance education presented in this study, the teachers' perspective on distance education, and the professional and psychological conditions of the teachers in this process. In addition, there will likely be an intense need for distance education in the future due to reasons, such as being located in geography where earthquakes and other natural disasters are frequent, war and terrorism, as well as epidemic diseases, and situations that lead to forced migration. This increases the importance of this study.

Method

The Pattern of the Research

This research was conducted in the case study design, one of the qualitative research designs. The case study is a method that investigates social phenomena by making a detailed analysis of a single event and gives a holistic character to the researched data (Punch, 2005; Cohen et al., 2002). According to Yıldırım and Şimşek (1999), a case study is a research method that (1) investigates a current phenomenon in its real-life situation, and (2) is used when the boundaries between the phenomenon and the content it is included in are not evident. COVID-19 has had intense effects on many industries. One of the most important of these sectors is education. There are also many components within the education sector, and one of the most important of these components is teachers. One of the various situations where the pandemic has affected teachers has been the widespread use of distance education. The reason for using the case study design in this study is the overlap between the definitions and characteristics given above, and the concept of distance education, which is only one of the various global effects of the pandemic, and the perception, application, and influence of this concept by teachers. Because; (1) in the study, the concept of distance education from the perspective of the teacher was investigated in its real-life framework, (2) it was seen that the phenomenon of distance education and the problems experienced by teachers during the COVID-19 could not be separated from each other with certain lines.

Sample

In 2020 and 2021, 74 teachers from different branches, working in high schools affiliated with MoNE in Marmara and Aegean regions of Türkiye and giving distance education, participated in the study. In the selection of the participants, the convenience sampling method was used. Convenience sampling is

a general term indicating that participants in the sample are selected based on ease of access, convenience, or availability (Zickar & Keith, 2023). The reason why the participants were chosen from the Marmara and Aegean regions could be the ease of access due to the proximity to the city where the researchers live and the fact that the students and teachers in these regions can more easily access the technology required for distance education compared to other regions. Demographic information of the sample is presented in the tables in the Findings and Discussion section of the study.

Data Collection Tool

In this study, an online questionnaire consisting of 20 questions was used as a data collection tool. The questions in the questionnaire were prepared by the researchers who conducted this study by the purpose of this study, based on the "Distance Education Evaluation Questionnaires" (MEB, 2021) designed by the Ministry of Education for teachers. While developing the questionnaire, firstly, the questions prepared by examining the relevant literature were directed to five teachers. Questionnaire questions were created by taking into account the responses given by the teachers to the questions and the relevant literature. At the next stage, the prepared draft survey questions were submitted to the opinion of 2 assessment and evaluation experts for their evaluation on issues, such as suitability for the research and clarity. The questionnaire forms created in line with the opinions of the field experts were rearranged and the content validity was tried to be ensured. The survey consists of two parts. In the first part, there are questions to get demographic information about the gender, education level, working time, and branches of the participants. In the second part, there are multiple-choice and open-ended questions to understand the knowledge, experience, and opinions of the participants about distance education. Some of the survey questions are quantitative and some are qualitative. In other words, some of the questions in the questionnaire were designed to collect numerical data that can be used to measure variables, while others were designed to collect non-numerical data to get opinions. In case studies, qualitative and quantitative data can be used together, and therefore case studies can be counted among both qualitative and quantitative research methods. The fact that the case study allows the use of qualitative and quantitative data together makes it a more robust method (Yin, 2003).

Data Analysis

The first 18 questions in the online questionnaire consisted of demographic information and multiple-choice questions about distance education. The data collected from these questions were presented with numerical and percentage results and these quantitative values were interpreted. The last two questions in the questionnaire were open-ended, and a descriptive analysis technique was used to analyse the data obtained from the responses to these questions. In the descriptive analysis technique, the collected data are interpreted and evaluated according to the themes (e.g., positive or negative effects of distance education, decreasing or increasing motivation). In this technique, it is essential to present the data to the reader in a descriptive manner by making direct quotations from the data collected in the research. In addition, some determined themes and relations between themes can also be revealed. In other words, it is essential to give who said what on which theme without commenting with direct quotations, and at the same time to analyze with direct quotations about that theme, in other words, to describe it in a way that will increase the internal validity of the research by associating the opinions of the participants with the themes (Yıldırım & Şimşek, 2016). "What kind of effects has COVID-19 had on your daily life, psychology, and perspective on education? Please explain" and "Have there been any changes in your teaching motivation, taking into account the distance education experience you gained during COVID-19? Please explain" were examined, placed under appropriate themes, and tabulated. Based on the collected study data, the opinions, thoughts, and suggestions of the participants on the distance education process were reported under themes compatible with the purpose of the research and supported by direct quotations.

Findings and Discussion

In this study, the online questionnaire used as a data collection tool consisted of 20 questions. The questions, the teachers' responses participating in this study, and the evaluations of these responses are presented below.

1. Gender

In this study, 48 female and 26 male teachers participated. According to the Ministry of National Education Strategy Development Directorate (2020) data, 67.17% of teachers working in educational institutions affiliated with the ministry are women. This ratio was compatible with the gender distribution of the teachers participating in this study and was valuable in terms of the representativeness of this study.

2. Branch

The distribution of 74 teachers participating in this study is given in Table 1 below.

Table 1. Branch distribution of the participants

Branch	f	%
Mathematics	19	25.7
Turkish Language and Literature	13	17.6
Art/Music	7	9.5
Foreign Language	6	8.1
Physics	5	6.7
Geography	5	6.7
History	4	5.4
Education of Religion and Ethics	4	5.4
Chemistry	4	5.4
Biology	4	5.4
Physical Education	3	4.1

Since the courses with the highest number of weekly course hours in high school education in our country are Mathematics and Turkish Language and Literature, the number of teachers in these branches is higher in schools than in other branches (Ministry of Education, Board of Education and Discipline, 2018). This is why the number of teachers from these branches was higher among the participants in this study.

3. Education level

The education levels of the teachers participating in this study are shown in Table 2 below.

Table 2. The Education level of the teachers

Education level	f	%
Bachelor degree	61	82.4
Master's Degree	12	16.2
Doctorate	1	1.4

Postgraduate education (master's and doctorate) is important for the individual's personal and professional self-development, as well as the necessity and indirectly the habit of using more computers and similar technologies in the context of research and thesis writing processes during this education.

Today, in the distance education process based on computer technology, it is an expected result that teachers in this study, most of whom did not have postgraduate education, had experienced difficulties in this regard.

4. Working Year

The number of years the teachers were in the teaching profession is shown in Table 3.

Table 3. Working years of the teachers

Working years	f	%
0-5 years	8	10.8
6-10 years	14	18.9
11-15 years	10	13.5
Above 15 years	42	56.7

As in many professions, experience in the teaching profession develops the individual and brings her/him to a better level in terms of professional competence. However, it is an undeniable fact that in the last 10-15 years, when technology has changed and developed so rapidly, individuals above a certain age have not adapted to this change as well as younger generations. In this respect, it can be said that older teachers had more difficulties in distance education.

5. Distance education experience

When teaching started to be continued through distance education platforms during COVID-19, it became necessary for teachers, who are the source of education, to have information about the use of these platforms. Table 4 below lists how teachers obtain information about distance education.

Table 4. Distance education experiences and resources of the participants

How did you get information about distance education?	f	%
I took a seminar/training.	8	10.8
I learned with the help of my friends/colleagues.	22	29.7
I learned by myself/by trying.	44	59.5

The decision by the authorities to suspend face-to-face education and switch to distance education shortly after COVID-19, a situation that had not been experienced before, started to be seen in our country, created predictable difficulties for many teachers who did not have experience in distance education. Only eight of the 74 teachers who participated in this study stated that they received training on this subject. During the adaptation period to this unprepared situation, 22 participants stated that they received help from their friends or colleagues, and more than half of them (n=44) stated that they learned to use distance education platforms by themselves, trial and error.

In addition, while 70 percent (n=52) of the participants stated that they had never received any training or seminar remotely/online before, 90.5 percent (n=67) stated that they had never given distance education before. As a result, the distance education model became a new concept for most teacher communities in terms of practice. This finding is consistent with the results of research by Marshall et al. (2020), Archambault and Kennedy (2014), and Rice and Deschaine (2020). Cardullo (2021), in his study, emphasized that teachers will feel safe when their instructional technology needs are met during COVID-19 to provide students with a good education. In Martinez and Broemel's (2020) studies, it was reported that after teaching instructional technology courses to teachers and administrative staff, they provided training effectively during COVID-19.

6. Devices used for distance education

Distance education applications require the use of technology today. Thus, teachers who had to provide distance education during COVID-19 continued to perform their jobs using various technological devices. The devices used by the teachers are listed in Table 5.

Table 5. Distance education devices of the participants

Desktop Computer	Laptop	Tablet Computer	Smart Phone	f
	✓		✓	25
	✓			21
			✓	9
✓			✓	5
	✓	✓	✓	5
✓	✓		✓	2
✓		✓		2
✓				2
✓	✓			1
		✓		1
✓	✓	✓	✓	1

As can be seen in the table above, the teachers participating in this study mostly used laptop computers and smart mobile phones in distance education. Accessibility and ease of transport could be seen as the reason for this. In addition, integrated camera and microphone features could be considered important reasons for preference for laptop computers and smart mobile phones.

7. Interaction with students in distance education

Table 6 shows the evaluations made by the teachers in light of the questions regarding the student's participation in the distance education courses applied due to COVID-19, the evaluation of what was taught, and student participation.

Table 6. Interaction of teachers with students in distance education

	Agree	Undecided	Disagree
All of my students have the opportunity to follow my online courses.	9 (12.1%)	13 (17.6%)	52 (70.3%)
I communicate with my students and their parents who do not attend classes and ensure their attendance.	48 (64.9%)	16 (21.6%)	10 (13.5%)
I give homework and then evaluate my students to follow their progress in the lessons.	58 (78.4%)	12 (16.2%)	4 (5.4%)
I take an active part in the text messaging groups of all the classes I attend.	67 (90.5%)	4 (5.4%)	3 (4.1%)

One of the biggest problems in distance education is the difficulty of accessing technology that provides communication between the teacher and the learner. The technology mentioned here is the tools that enable students and teachers to access distance education platforms, such as computers and the Internet during COVID-19. As this situation should be considered in connection with economic opportunities, many families in Türkiye, a developing country, experienced deficiencies in accessing technology. In addition, if there is more than one student in the same family, the problem of accessing technology has

become even more difficult. Hence, the rate of participants who stated that their students had sufficient opportunities to participate in distance education was around 12%. Most teachers stated that not all of their students had these opportunities. These rates might be much higher in rural areas.

While teachers and students communicated face-to-face at schools before COVID-19, communication with students and parents started to mostly use the telephone after the suspension of face-to-face education. This revealed that every teacher had to communicate with hundreds of students and parents when necessary. This situation, which was both tiring and time-consuming, could be counted among the difficulties faced by teachers in this period. Despite this, approximately 65% of the participants stated that they contacted the students and their parents who did not attend the lesson. The importance of communication with students and parents in the distance education process and creating communication channels are also supported in the literature (Bouffard, 2008; Goodall, 2016; Watkins, 2013).

In educational activities, after the subject of the lesson is transferred to the students, it is necessary to control the level of achievement that the students should have. This is most commonly addressed through assignments and exams. About 80% of the participants stated that they assigned homework and then made an evaluation to follow the student's progress in the lessons. In addition, almost all of the participants stated that they sent homework to students using EBA and classroom text messaging groups.

In the distance education process, the effectiveness and use of text message groups in classes increased considerably. Teachers made announcements and notifications to the class, as well as assignments, using text messaging applications (e.g., WhatsApp) on smartphones. More than 90% of the participants stated that they actively use classroom text messaging groups.

8. Advantages/disadvantages of distance education

Each application has advantages and disadvantages seen by users. In the distance education process, there were strong and weak sides identified by the teachers in the lessons made by the teachers using online education platforms. The participants were presented with possible options to determine these aspects of distance education and were asked to choose from them (as many as they wanted) or to express their opinions outside of them. The results are shown in Tables 7 and 8.

Table 7. Advantages of distance education according to the participants

What do you think are the advantages of distance education?	f	%
Being more flexible than the school environment	58	78.4
Less tiring because technology is used	39	52.7
A Great variety of teaching methods can be used	27	36.5
Further development of communication with students	12	16.2
Students enjoy the lessons more than the school environment	8	10.8
I don't think it's helpful.	16	21.6

In the school environment, teachers and students conduct their lessons in a classroom within a schedule and at specified times. Thus, they have to be at the schools on the days and times determined for them. In distance education, it is sufficient for the teacher to have the necessary distance education technology to be able to do the lesson. S/he can teach the lesson in any environment with an internet connection. Even if a schedule is set for the lesson time, the teacher can change the day and time of the lesson for another period with his students. Such flexibility in distance education was seen and expressed as an advantage of distance education by almost 80% of the participants.

It was seen as less tiring to be able to teach at home in front of the computer for teachers who had to stand in front of the blackboard and lecture all the time in the classrooms and had to ensure that the students followed the lesson while doing this. More than half of the participants (52.7%) stated that

distance education made them less tired. In distance education, which progresses based on technology in the current COVID-19, teachers could use many educational applications in their lessons. It could enrich the lessons with videos, pictures and graphics, and various lesson applications. These facilities also made the lessons more attractive and enjoyable for students. Although interactive smart boards in schools allowed this, problems existed, such as the lack of smart boards and internet access in all schools. Thus, 36.5% of the participants saw the variety of teaching methods as an advantage of distance education, while 10.8% stated that students enjoyed online courses more. In addition, 16.2% of them stated that communicating with students online and using the telephone improved interaction with students.

On the other hand, more than one-fifth of the participants thought that distance education was not beneficial and did not contribute to the development of students. In this, it can be thought that their bad distance education experiences might have an effect, as well as bad psychological reflections of the COVID-19.

In addition to the advantages and conveniences listed above, the disadvantages and difficulties of distance education from the eyes of the teacher are shown in Table 8 below. When the advantages and disadvantages data were compared, it was noticed that the difficulties were more intense.

Table 8. Disadvantages of distance education according to the participants

What do you think are the disadvantages/difficulties of distance education?	f	%
Ensuring students' motivation and continuity	67	90.5
Inability to communicate with students face-to-face	58	78.4
Troubles in the EBA system	43	58.1
Access to the necessary technology	40	54.1
Adaptation of the curriculum to distance education	25	33.8
Digital document shortage	21	28.4
I don't have enough knowledge and experience.	20	27.0
Troubles due to internet failures	18	24.3
I had no difficulties.	7	9.5

The distance education process that teachers experienced for the first time during COVID-19 brought many difficulties when compared to the face-to-face education they were accustomed to. Most participants (90.5%) mentioned the difficulty of maintaining motivation and student attendance in the lessons. Consistent with the findings obtained in this study, Hamilton et al. (2020) and Kraft Simon and Lyon's (2020) research results also showed that teachers have difficulty motivating students during the COVID-19 online education period. YouthTruth (2020) stated in their research that student motivation differs according to the level of education, socio-economic status, and environment of the students. Schaefer et al. (2020) invite teachers and families to collaborate to meet student needs and increase motivation to learn. In this process, there has been a severe decrease in the student's attendance and learning motivation, as there is no obligation to attend the courses, and the exams in the schools cannot be held or postponed. This situation also negatively affected teachers' motivation to teach.

While making eye contact with students in the classroom environment, expressing their feelings using gestures and mimics, and showing their desire to teach with gestures improve the learning-teaching relationship of teachers with students, it is very difficult to experience these feelings in front of the computer. Therefore, 78.4% of the participants consider the inability to communicate with students face-to-face as one of the most prominent disadvantages of distance education. These findings are consistent with international research findings (see Oosterhoff et al. 2020; YouthTruth, 2020).

In distance education, teachers experience technical difficulties as well as psychological difficulties. Since the first COVID-19 cases started to be seen in Türkiye, the education system and teachers were caught unprepared for this period, as schools switched from face-to-face education to distance education. There were problems with adaptation. Teachers and especially students experienced difficulties due to a lack of technological devices, internet, and applications. Participants stated these problems were defects in the EBA system (58.1%), access to necessary technology (54.1%), adaptation of the curriculum to distance education (33.8), insufficient digital documentation (28.4%), lack of adequate knowledge and experience about distance education technology (27%), and problems experienced due to internet failures (24.3%). On the other hand, 9.5% of the participants stated that they did not encounter any difficulties in the distance education process and that there was no disadvantage of distance education. In addition, they stated that private schools conduct this process better than public schools and conduct their educational activities more regularly and systematically.

9. The effects of the distance education process on teachers' daily life, psychology, and perspective on education

The open-ended question “What effects did COVID-19 have on your daily life, psychology, and perspective on education?” was asked to the participants and examples of their responses are presented below, and evaluations were made considering participants’ responses. In this study, the names of the participants were not asked; instead, the number of the participants was given according to the order of filling out the questionnaire.

In this study, the responses given to the 19th question of the questionnaire used as a data collection tool were examined and the effects of the distance education process, which became compulsory with COVID-19, on the social life, psychology, and professional perspectives of teachers were tried to be determined. The obtained results are shown in Table 9.

Table 9. Social, psychological and professional effects of the distance education process

What effects has the COVID-19 period had on your daily life, psychology, and perspective on education?		
	Adverse effects	Positive effects
Social and psychological effects	<ul style="list-style-type: none"> • a sense of restriction of freedom • feeling bored and overwhelmed • feeling asocial • physical and mental disorders • feelings of anxiety, restlessness, hopelessness and helplessness 	<ul style="list-style-type: none"> • recognizing the value of many opportunities and habits that they thought were unimportant in their social life before COVID-19 • realizing that health and maintaining it is the most important thing in life
Professional effects	<ul style="list-style-type: none"> • the thought that distance education is not as beneficial as face-to-face education at school • communication problems with students • the idea that inequality occurs because not all students have the same access to technology. • mixing of housework with teaching • some lessons (such as physical education, painting, and music) are meaningless in distance education and this situation makes them feel worthless 	<ul style="list-style-type: none"> • recognizing the value of many opportunities and habits that they thought were unimportant in their professional life before the COVID-19 • realizing that their profession and student communication can continue through distance education • recognizing the lack of technological knowledge and equipment required for distance education

More than half of the participants negatively evaluated the reflections of COVID-19 on education, the teaching profession, and their private lives.

P-2: *“In this process, my freedom and daily activities were restricted by staying at home all the time. My communication with both my relatives and students has been reduced to a very low level. Although I continue to work with online education in this process, I think it is not as beneficial as face-to-face education at school.”*

P-5: *“It was a somewhat boring and tiring process in terms of psychology. I realized that distance education would never replace face-to-face education. Because no matter what, s/he wants to see and communicate with a real person, not a virtual one.”*

P-9: *“Sleep disorder, the responsibility of my own child's lesson, and the follow-up of students and parents as teachers were the factors that affected me the most [...] Also, considering art lessons outside this process made me even more worthless!!!”*

P-13: *“The constant feeling of anxiety and the fact that we were unprepared broke my psychology.”*

P-15: *“I can say that my psychology is broken. I became suspicious of everything. I always feel in danger.”*

P-21: *“The narrowing of the field of freedom reduced my life motivation.”*

P-22: *“The concept of days is gone. Routine scheduled life was disrupted.”*

P-28: *“Inactivity negatively affected my health. I felt my freedom was restricted; I was unhappy.”*

P-31: *“It is difficult to communicate with and motivate students in distance education; it is more tiring.”*

P-34: *“Being confined at home and not being able to do normal daily activities affected my general health; I felt that my freedom was taken away from me; I was unhappy.”*

P-36: *“This process became boring and overwhelming for us after a certain time, that is, for the people who work. Being away from social life, being in a constant home environment, and not being able to perform the profession is overwhelming.”*

P-43: *“It made us think that face-to-face training is more efficient. The comfort of the home did not match with business life, especially with education.”*

P-51: *“The fact that it is a long and uncertain process affects human psychology negatively. The fact that the distance education provided does not reach all students at the same rate is contrary to the principle of equality in education.”*

P-53: *“Space and freedom restrictions made the process reactive for me. I approach things more reactively than usual. It may also be the first time this situation has happened. I can say that breaking away from routines and being closed mostly affected my psychology negatively.”*

P-62: *“I gained weight. I felt restricted. As the process took longer, I got bored.”*

P-68: *“It reduced the quality of life.”*

Participants expressed what kind of reflections the disruption of the usual flow of life during the pandemic process had on human psychology. The restriction of freedom caused by the obligation to stay at home all the time, the feeling of boredom and overwhelm, the feeling of asociality due to physical miscommunication, physical and mental discomfort due to immobility, anxiety, restlessness,

hopelessness, and helplessness due to the unknown nature of the process were the psychological processes that teachers frequently mentioned. Naturally, the professional, that is, the educational side of these negativities was also mentioned. Participants stated that distance education was not as beneficial as face-to-face education at school, that they had communication problems with students, that inequality occurred because not all students had the same access to technology, that teaching was mixed with work at home, that some courses (such as physical education, art and music) were meaningless in distance education and that this made them feel worthless.

When the participants' responses were examined, the findings showed that this process had positive aspects to life and that the teachers tried to see the glass half full. Sample data extracts are given below.

P-1: *"The effect on my life was as follows; my view of the world has changed. I was already a simple person. Now I have simplified it completely. I realized that the things I struggled with at school were unimportant. I am in a psychologically volatile mood. I find things to distract myself. This relaxes me. I think I will adapt quickly when everything normalizes."*

P-8: *"It allowed me to communicate more with students. We learned to spend more quality time at home."*

P-12: *"It became important for people to be self-sufficient. It is a process in which he can gain new knowledge with motivation and planned programmed work. Having hobbies brings color and movement to my life. The importance of using technology effectively has been understood once again."*

P-19: *"We learned how valuable the daily routines that we consider unimportant. We had practice in improving the home environment."*

P-24: *"It was bad in terms of creating a health problem, that it could be contagious at any time and having to live with this fear... But it was a good experience as it provided a chance to stop and turn inward."*

P-30: *"For me, this period went very well. There was no problem psychologically. Normally, I like home. Although it may seem difficult at first that the technology aspect of education is suddenly active, I think the best thing in this period was to prove that distance education can be done and it will be useful if desired. In this process, I learned to use EBA effectively. I think this process has taught everyone something."*

P-37: *"I realized how valuable face-to-face education is."*

P-41: *"We understood that the most important thing is health, the importance and quality of face-to-face education."*

P-48: *"It affected more questioning in daily life, spending more time with loved ones and appreciating health. I realized that distance education is definitely more suitable for course repetition. I realized that one-on-one education is much more beneficial and motivates the students in many ways."*

P-57: *"Realizing that there are different alternatives other than face-to-face education."*

P-60: *"We realized that nothing in life is more important than our health."*

P-66: *"I realized how important face-to-face training is. I realized how important the communications we establish in daily life are for us."*

P-71: *"My experience in patience has increased. We have experience in distance education. We have observed that the advantage of face-to-face training is greater."*

As can be seen from the responses, teachers have changed their priorities in this process and realized how valuable their lives and routines are. Among these routines, the value of face-to-face education and meeting with students and colleagues in the school environment cannot be denied. In this context, the participants stated that they realized the value of many opportunities and habits that they thought were insignificant in their social and professional lives before COVID-19, that health and protecting it are the most important things in life, that their professions and student communication can continue through distance education, but they realized that they lack the technological knowledge and equipment necessary for this.

10. Changes in teachers' motivation to teach in the distance education process

The answers given to the 20th question of the questionnaire used as a data collection tool in this study were examined. The effects of the distance education process, which became compulsory with COVID-19, on the teaching motivation of teachers and the reasons for the change in their motivation were tried to be determined. The obtained results are shown in Table 10.

Table.10 Changes in teachers' motivation to teach in the distance education process

My motivation has decreased. Reasons:	My motivation has not changed/increased. Reasons:
<ul style="list-style-type: none"> • the opinion that distance education is not as efficient as face-to-face education • a very low percentage of students attending online classes • not being able to see student reactions in distance education courses • students' lack of interest in education • teaching in distance education is much more tiring and challenging regarding technology and psychology 	<ul style="list-style-type: none"> • obligation to adapt to distance education • the obligation to perform his profession under all conditions • the opportunity to allocate more time to lesson preparation as time management can be done more easily • the thought that students should not lack knowledge when they switch to normal education

Participants were asked the open-ended question, “Have there been any changes in your teaching motivation, taking into account the distance education experience you gained during COVID-19?”. Examples of their responses to questions are presented below and evaluations are made about them.

P-3: *“My motivation has dropped. Face-to-face training is much more efficient. We don't get any feedback from students in distance education.”*

P-5: *“We realized that school is very necessary for education because it is very difficult to motivate students with distance education. This also affects teacher motivation.”*

P-10: *“Motivation has dropped a lot. It's hard not to be face-to-face. Students are not engaged enough.”*

P-19: *“Face-to-face education, classroom environment, jokes in lessons, social environment... The lack of these has greatly reduced my motivation.”*

P-23: *“As the interaction weakened, my motivation to teach decreased and it became more tiring.”*

P-28: *“I could not be motivated in the lecture because of low student participation.”*

P-35: *“The pleasure of teaching is lower. Feedback is poor.”*

P-40: *“This process has reduced my motivation to teach. I couldn't get the satisfaction and effects I got from face-to-face training from this process.”*

P-44: *"There was a serious decrease in motivation because there was no warmth like in face-to-face training and it was more flexible."*

P-49: *"Yes, my motivation has dropped. The number of participants in my online classes was very low. I was aware that most students were not interested in the course in face-to-face education, but it saddened me to realize that almost all of them were uninterested. So no matter what I do, all efforts are in vain unless the student has the will."*

P-50: *"My students do not participate much in distance education. For example, only 1 person attends the class in a 21-person class, which negatively affects my motivation."*

P-59: *"Of course, our motivation dropped. We had to struggle to survive, our relationship with people has decreased considerably and the places where we can spend quality time have been closed. We had to be imprisoned in the house and our life energy was exhausted in all these negativities."*

When the answers of the teachers were examined, it was observed that the majority of them were negatively affected by the process, and their teaching motivation decreased. Among the reasons for this, the lack of student participation, the indifference of the students, and the restrictions in the social life brought by the process are the most prominent reasons. Participants stated that distance education is not as efficient as face-to-face education in their statements about the decrease in their teaching motivation. In addition, they noticed that students attend online courses with a very low percentage. They cannot experience the pleasure of teaching because they cannot see student reactions, facial expressions, and feedback in distance education courses as in face-to-face education, and they realize that students are indifferent to education and learning when participation in online courses is not compulsory. They also stated that teaching was much more tiring, both technologically and psychologically.

In addition, some participants stated that they did not lose their motivation to teach. For example:

P-6: *"So I prefer face-to-face training. But in such an extraordinary situation, it is gratifying to have such opportunities. My teaching motivation has not changed. As long as the student participates, and there is no lack of information for the post-pandemic period."*

P-13: *"I became closer, more flexible and accepting."*

P-22: *"I got used to working at home. It's more comfortable in some ways. But teaching without seeing the student, hearing only his voice and not being able to understand his facial expressions were difficult for me to understand whether the lesson was beneficial for them or not."*

P-26: *"I prepared my lessons as presentations. This motivated me before every lesson."*

P-33: *"I teach with the same enthusiasm."*

P-38: *"I missed the school and my students so much. Distance education is not helpful. Normal education and training should be started as soon as possible. My motivation to teach has increased even more."*

P-42: *"It has provided good motivation, but face-to-face teaching is a must."*

Some of the participants stated that their motivation did not change or increase, as can be seen from the direct quotes above. In this context, the necessity of adapting to distance education and performing their profession under all conditions, the opportunity to devote more time to lesson preparation provided by the comfort of being at home, the flexibility brought by distance education, and the idea that students do not lack knowledge when switching to normal education appears as the main reasons that motivate the participants against distance education.

As it can be understood from the answers given by the participants to the open-ended questions of the questionnaire, this process, which started suddenly, lasted for a long time, and had not been experienced before led to many different reactions by the teachers. Most negative effects can be considered negative effects that must be endured by the habituation process. Staying away from their daily habits, social lives, schools, students, colleagues, and even their closest relatives, adapting to an isolated life at home has been an anxious, restless, overwhelming, and professionally demotivating period for most teachers. Like every professional group or individual with different characteristics, teachers have adapted or have tried to adapt to the changes brought about by COVID-19. They tried to do their lessons on the computer instead of their classrooms; they made an effort to carry out the teaching-learning processes without seeing their students and their reactions to the lesson. While trying to grasp, learn, and apply the technological information required by distance education, some have had a hard time and look forward to face-to-face education, while others have discovered the flexibility of distance education and its applicability in all conditions.

Conclusion and Recommendations

In this study, we tried to explain how the distance education process, which has become compulsory to be implemented during COVID-19, is perceived by the teachers and how this process is carried out. Although most of the participants believe that distance education cannot be as successful as face-to-face education, there is a consensus that it is the best solution in this process.

Since distance education is generally technology-based today, the inability to provide access to all students, not having the necessary technological opportunities for every student, and insufficient infrastructure in some regions are seen as the main factors for teachers not to use distance education effectively. The fact that every student is not at the same level in terms of the specified opportunities reveals the inequality of opportunity in education (Bennett et al., 2020). Studies conducted in Türkiye have also mentioned the inequality of opportunity arising from the large number of students who cannot or do not participate in distance education, and the resulting decline in the quality of education (Yılmaz et al. 2020, p. 25; Arık, 2020; Karadağ& Yucel, 2020). The common views of teachers are among the reasons why distance education cannot reach sufficient effectiveness due to various reasons, such as the involvement of families in the distance education process, the inability to provide the necessary environment for students in live lessons, and the unsuitable home environment.

During the distance education period, teachers mostly used EBA and Zoom platforms. The effective use of these platforms is directly proportional to teachers' positive attitudes toward information technologies and their ability to use these technologies. This directly affects the quality of distance education. In addition, teachers' attitudes toward information technologies differ according to their branches (Can, 2020; Ersoy & Kavaklıoğlu, 2020).

Problems in the internet connection, disruptions in the camera and sound system, power cuts, and problems in entering EBA are some of the technology-based problems that teachers say they encounter in distance education. These problems are similarly seen in previous studies in the literature (Asmara, 2020; Dias et al., 2020; Johnson, 2020; Mohan et al., 2020). In these studies, it has been stated that the internet problems experienced by teachers and students, as well as the limited duration of live lessons, prevent learning at an adequate level. The opinions of teachers in this study also support this situation.

According to the data obtained in this research, communication breakdowns of students and teachers, inability to pay attention to the lesson, inadequate and ineffective assessment and evaluation, problems in giving homework and their control, failure to convey lesson achievements adequately, being constantly on the screen and looking at the screen, anxiety and fears triggered by the COVID-19 process can be considered problems for teachers and students related with education. In similar studies, it has been stated that there are problems in teacher-student communication and the transfer of course

achievements to students (Çakın & Akyavuz, 2020), and the low interest of students in the course in the distance education period (Erkoca, 2021).

It has been observed that distance education challenges teachers in the first place, such as organizing a lesson on online platforms, planning the course content and progress, ensuring the motivation of the student to participate in the lesson, and following and evaluating the student, but over time, the digital skills of the teachers have improved. They have made the lesson processes more efficient (Karagöz & Mamur, 2022).

It is foreseen that distance education will continue to complement face-to-face education after COVID-19. In this context, to increase the quality of distance education and overcome the problems of teachers related to distance education,

- internet infrastructure can be improved and all teachers and students can be provided with internet service by the Ministry of National Education.
- online platforms used in distance education can be made more useful.
- devices required for distance education can be provided to students with limited opportunities to ensure equal opportunity.
- it can be ensured that teachers receive training to make more effective assessments and evaluations.
- the excessive facilities provided to students in terms of absenteeism, passing classes, and written exams, which all teachers expressed as negatively affecting students' participation in live lessons, may be reviewed by the Ministry of National Education.
- online psychological support can be provided to teachers and students to help them get through this process with minimal damage.

References

- Alkan, C. (1981). *Açıköğretim: Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Anadolu Ajansı. (2020). *Milli Eğitim Bakanı Selçuk: Uzaktan eğitime 31 Mayıs'a kadar devam edilecek*. <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/milli-egitim-bakani-selcuk-uzaktan-egitime-31-mayisa-kadar-devam-edilecek/1822357>.
- Anderson, J. (2020). *Brave New World The coronavirus pandemic is reshaping education*. <https://qz.com/1826369/how-coronavirus-is-changing-education/>.
- Archambault, L., & Kennedy, K. (2014). Teacher preparation for K-12 online and blended learning In R. E. Ferdig & K. Kennedy (Eds.), *Handbook of research on K-12 online and blended learning* (pp. 225–244). ETC Press.
- Arık, B. M. (2020). *Türkiye'de koronavirusun eğitime etkileri-I. Eğitim Reformu Girişimi*. <https://www.egitimreformugirisimi.org/turkiyede-koronavirusun-egitime-etkileri-i>.
- Asmara, R. (2020). Teaching English in a virtual classroom using WhatsApp during COVID-19 pandemic. *Language and Education Journal*, 5(1), 16-27.
- Atchoarena, D. (2020). *COVID-19: Learning cities on the front line*. <https://en.unesco.org/news/covid-19-learning-cities-front-line>.
- Bennett, R., Uink, B., & Cross, S. (2020). Beyond the social: Cumulative implications of COVID-19 for first nations university students in Australia. *Social Sciences & Humanities Open*, 2(1), 100083, 1-5.
- Bouffard, S. M. (2008). *Tapping into technology: The role of the Internet in family-school communication*. Harvard Family Research Project.

- Bozkurt, A. (2016). *Bağlantıcı kitlesel açık çevrimiçi derslerde etkileşim örüntüleri ve öğrenen-öğreten rollerinin belirlenmesi*. [Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi]. <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/3058/8676.pdf?sequence=1>
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Cardullo, V., Wang, C. H., Burton, M., & Dong, J. (2021). K-12 teachers’ remote teaching self-efficacy during the pandemic. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*, 14(1), 32-45.
- Chang, G.C. & Satako, Y.(2020). *How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures*. <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>
- Chiolo, A. (2020). Covid-19: a digital epidemic. *British Medical Journal*. 368.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2002). *Research methods in education*. Routledge.
- Çakın, M., & Külekçi Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansması: Öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- Dias, M. D. O., Lopes, R. D. O. A., & Teles, A. C. (2020). Will virtual replace classroom teaching? Lessons from virtual classes via ZOOM in the times of COVID-19. *Journal of Advances in Education and Philosophy*, 4(5), 208-213.
- Erkoca, M. C. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ilgisi – bir çalışma. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 148-163.
- Ersoy, M., & Kavaklıoğlu, O. (2020). Attitudes of Turkish secondary school teachers towards technology. *Research in Pedagogy*, 10(2), 324-337.
- Giannini, S. & Albrechtsen, A. B. (2020). *Covid-19 school closures around the world will hit girls hardest*. <https://en.unesco.org/news/covid-19-school-closures-around-world-will-hit-girls-hardest>.
- Gilani, I. (2020). *Coronavirus pandemic reshaping global education system?*. <https://www.aa.com.tr/en/education/coronavirus-pandemic-reshaping-global-education-system/1771350>.
- Goodall, J. S. (2016). Technology and school-home communication. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 11(2), 118–131.
- Heydenrych, J. F., & Prinsloo, P. (2010). Revisiting the five generations of distance education: Quo vadis? *Progressio*, 32(1), 5-26.
- Huck, C., & Zhang, J. (2021). Effects of the COVID-19 pandemic on K-12 education: A systematic literature review. *New Waves-Educational Research and Development Journal*, 24(1), 53-84.
- Johnson, A. (2020). *Online teaching with ZOOM: A guide for teaching and learning with video conference platforms*. Aaron Johnson.
- Karadağ, E., & Yücel, C. (2020). Yeni tip Koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192.
- Karagoz, C. T., & Mamur, N. (2022). COVID-19 Salgın sürecinde görsel sanatlar öğretimi: görsel sanatlar öğretmenlerinin deneyimleri üzerine bir durum çalışması. *Muğla Sıtkı Kocman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 78-97.
- Marshall, D. T., Shannon, D. M., & Love, S. M. (2020). How teachers experienced the COVID-19 transition to remote instruction. *Phi Delta Kappan*, 102(3), 46–50.
- Martinez, J. A., & Broemmel, A. D. (2020). Pencils down: Educators respond to the uncertainty amidst COVID-19 school closures. *International Studies in Educational Administration (Commonwealth Council for Educational Administration & Management (CCEAM))*, 49(1), 109–132.
- MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, (2020). *Millî Eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2019-2020*.
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2018). *56 Sayılı, 19/02/2018 tarihli ortaöğretim kurumları haftalık ders çizelgesi*.

- Millî Eğitim Bakanlığı. (2020a). *Bakan Selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı.* <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2021). *Uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesi anketi.* <http://anket.meb.gov.tr>.
- Mohan, G., McCoy, S., Carroll, E., Mihut, G., Lyons, S., & Domhnaill, C. M. (2020). Learning for all? Second-level education in Ireland during COVID-19. *ESRI Survey and Statistical Report Series Number 92*.
- Oosterhoff, B. O., Palmer, C. A., Wilson, J., & Shook, N. (2020). Adolescents' motivations to engage in social distancing during the COVID-19 pandemic: Associations with mental and social health. *Journal of Adolescent Health, 67*, 179–185.
- Perraton, H. (2020). A theory for distance education. In Sewart, D., Keegan, D., Holmberg, B. (Eds.), *Distance education international perspectives* (pp. 34-45). Routledge.
- Punch, F.K. (2014). *Sosyal araştırmalara giriş nicel ve nitel yaklaşımlar*, Sayısal Kitabevi, Ankara (Bayrak, D., Arslan, H.B., Akyuz, Z. & Z. Etöz, Trans.) (Introduction to social research, second edition 2005).
- Rice, M. F., & Deschaine, M. E. (2020). Orienting toward teacher education for online environments for all students. *The Educational Forum, 84*(2).
- Samur, Y., Akgün, E., & Duman, B. (2011). Distance education in Turkey: Past-Present-Future. *Online Submission*. <https://eric.ed.gov/?id=ED581525>.
- UNESCO. (2020a). *COVID-19 educational disruption and response*, <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- UNESCO. (2020b). *COVID-19 impact on education*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- UNICEF. (2020). *COVID-19: More than 95 per cent of children are out of school in Latin America and the Caribbean*. <https://www.unicef.org/press-releases/covid-19-more-95-cent-children-are-out-school-latin-america-and-caribbean>.
- Watkins, A. (2013). *Electronic communication and its influence on parental involvement in high school* (UMI No. 3589632) [Doctoral thesis, Walden University]. ProQuest Dissertations and Theses Global.
- WHO (2020). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19*, <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19>.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H., Doğanay, G., & Yılmaz, D. (2020). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitimin niteliği*. Konya: Palet Yayınları.
- YouthTruth. (2020). Students weigh in: Learning and well-being during COVID-19. *YouthTruth Student Survey*. https://youthtruth.surveystatistics.org/report_sections/1087936.
- Zickar, M. J., & Keith, M. G. (2023). Innovations in sampling: improving the appropriateness and quality of samples in organizational research. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior, 10*, 315-337.

* Code of Ethics

Ethical approval was obtained from Bursa Uludag University Research and Ethics Committees (Social Sciences and Humanities Research and Ethics Committee) with the session number 2021-08 on 24.09.2021. All the participants took part in this study on a voluntary basis, and their identity was kept confidential.

* The contribution rates of the authors to this article are: 1st author 50%, 2nd author 50%.

COVID-19 Sürecinde Öğretmen Gözüyle Uzaktan Eğitim

Hüseyin Özdemir³, Neslihan Önder Özdemir⁴

Makale Hakkında

Gönd. Tarihi: 05.11.2022
Kabul Tarihi: 03.07.2023
Yayın Tarihi: 01.11.2023

Anahtar Kelimeler

Uzaktan Eğitim
COVID-19
Öğretmen Görüşleri
Yüz Yüze Eğitim
Çevrimiçi

Özet

Yeni koronavirüsün (COVID-19) tüm dünyada eğitim üzerindeki zorunlu değişim ve kaçınılmaz etkileri ile birlikte uzaktan eğitim yaklaşımı ön plana çıkmıştır. Bu küresel salgın, eğitimin kesintiye uğratılmadan devam ettirilmesi gerekliliğinden yola çıkarak, eğitimde teknolojik alt yapıya daha fazla yatırım yapılması gerektiğini, kullanılan eğitim modelleri ve yaklaşımları yerine alternatif öğrenme yaklaşımlarına da önem verilmesinin gerekli olduğunu göstermiştir. Bu çalışma, COVID-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili düşüncelerini araştırmayı hedeflemektedir. COVID-19'un devam ettiği ve ne zaman biteceğinin belli olmadığı bu süreçte yapılan bu çalışmada araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri 74 lise öğretmeninden çevrimiçi anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları zorlukları belirtirken internet ve cihaz eksikliğine bağlı teknolojik noksanlıkları ve bundan kaynaklı öğrenci devamsızlıklarını, sürece bağlı motivasyon eksikliğini, iletişimde yaşanan sorunları ve bunun dışında tecrübe ettikleri diğer bazı sorunları dile getirmişlerdir. Çalışmanın sonunda araştırmanın sonuçlarına göre öneriler sunulmuştur.

Atf için:

Ozdemir, H. & Onder-Ozdemir, N. (2023). COVID-19 Sürecinde Öğretmen Gözüyle Uzaktan Eğitim. *MSKU Journal of Education*, 10(2), 160-178. DOI: 10.21666/muefd.1199832

2019 yılı Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan yeni koronavirüs (COVID-19) (Wikipedia, 2020a), tüm dünyada başta sağlık olmak üzere, turizm, ekonomi, sosyal yaşam ve eğitim alanlarında çok önemli etkilere ve değişikliklere yol açmıştır. COVID-19 Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2020a) tarafından 11 Mart 2020 tarihinde küresel bir salgın (pandemi) olarak ilan edilmiştir. COVID-19 sürecinde bilgi kirliliğinin tarihte görülmemiş boyutta olduğu hekimler tarafından literatürde vurgulanmıştır (Chiolo, 2020).

Salgının ortaya çıkardığı olağanüstü durumun sağlık, ekonomi, toplum psikolojisi, sosyal hayat ve eğitim üzerine etkileri olmuş ve bu durumun bitişine dair kesin bir öngörü sunulamamıştır. COVID-19, tüm dünyada eğitimi etkilemiş, neredeyse tüm yaygın eğitim kurumlarının kapanmasına yol açmıştır (Wikipedia, 2020b). Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) (2020a) verilerine göre, 03 Ağustos 2020 itibarıyla, COVID-19 sebebiyle 105 ülkede okullar kapanmıştır. Bu durum, dünya çapında öğrenci nüfusunun yaklaşık olarak %60,5'ini (1.058.547.236 öğrenci) etkilemiştir. Verilen sayılar, Nisan 2020'de yüzde doksanın üzerindedir. UNESCO ve UNICEF, okulların kapalı olmasının yaratacağı olumsuz etkileri düşürmek amacıyla, ülkelerin tedbirler almasını isteyerek, uzaktan öğrenme yoluyla herkes için eğitimin sürekliliğini sağlama konusunda ülkelere destek vereceklerini açıklamışlardır. Bu amaçla, eğitimin kesintiye uğramasını önlemek için önlemler alınmasının tüm çocuklar için sürekli ve esnek uzaktan eğitim yöntemlerine erişimin sağlanmasının önemli olduğu belirtilmiştir (UNESCO, 2020a; UNICEF, 2020).

Dünyadaki tüm ülke ve yerel yönetimleri, COVID-19 salgınının yayılımını yavaşlatmak amacıyla, karantina, sokağa çıkma yasağı, toplu sosyal kullanım alanlarının kapatılması ve okul kapatma gibi önlemler almışlardır. Okulların kapatılmasının, öğrencilerin gelecek dönemlerde eşit eğitim almaları konusunda büyük zorluklara neden olabileceği görülmüştür (Giannini ve Albrechtsen, 2020). Okulların kapanması öğrenme devamlılığını sağlamak için eğitimdeki tüm paydaşlara (hükümetlere, öğretmenlere, öğrencilere ve velilere) büyük zorluklar getirmiştir (Chang ve Satako, 2020). Öğrenci ve öğretmenlerin okula gidemiyor oluşu, yöneticileri eğitim sistemini devam ettirebilmek için yeni yollar

³ Bursa Mehmet Halit Baki Anadolu Lisesi – ozdemirmaths@gmail.com- ORCID No: 0000-0002-4202-6319

⁴ Bursa Uludağ Üniversitesi – neslihanep@gmail.com- ORCID No: 0000-0001-7010-9050

üretmeye zorlamakta, bu bağlamda dünyada yeni bir eğitim şekli oluşmuştur. Bu durumda eğitimin kalitesi ve sürdürülebilirliğinin, öğretene ve öğrenenin teknolojiye erişebilme düzeyine ve kalitesine bağlı olduğu anlaşılmıştır (Gilani, 2020).

Salgın sebebiyle Çin, ABD, Almanya, İspanya, Fransa, İngiltere, İtalya ve Türkiye gibi birçok ülke yüz yüze eğitime devam etmeme kararı almıştır. Bu durum karşısında uzaktan eğitim bir öğrenme kaynağı olarak gündeme gelmiş ve öğrenciler uzaktan eğitim uygulamaları ile öğrenime başlamıştır. Türkiye’de ise okullarda eğitime önce 16 Mart 2020’den 30 Nisan 2020’ye kadar ara verilmiş, ilköğretim ve ortaöğretim düzeyinde 3 TV Kanalı ve Eğitim Bilişim Ağı (EBA) üzerinden eğitimlerin devam ettirilmesine karar verilmiştir (MEB, 2020a). COVID-19 salgınının devam etmesi sebebiyle, 29 Nisan 2020 tarihinde alınan bir kararla okullarda eğitime verilen ara 31 Mayıs 2020 tarihine kadar uzatılarak, eğitimin uzaktan eğitim ile devam edeceği, sınıf geçme için birinci dönem notlarının kullanılacağı ve sınıfta kalma olmayacağı açıklanmıştır (Anadolu Ajansı, 2020).

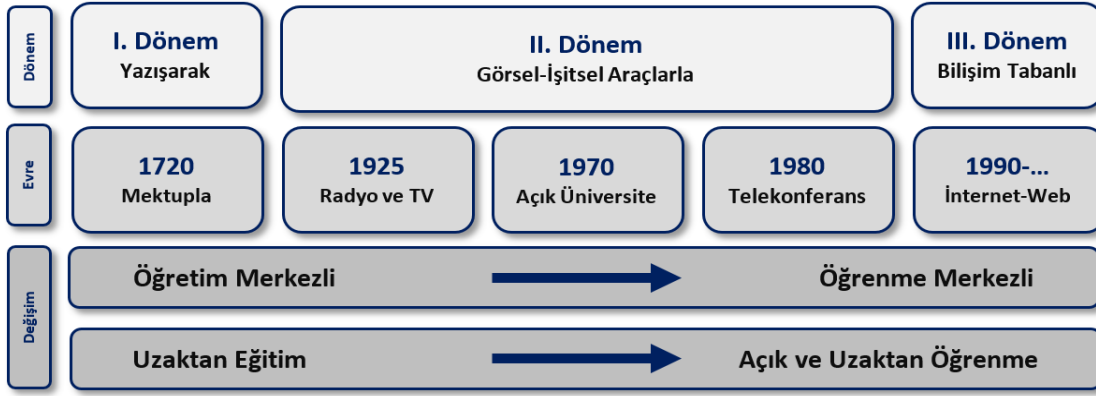
COVID-19’un eğitime yaptığı ve yukarıda verilen genel etkiler yanında, teknolojiye erişimde yaşanan problemler, sınavların ertelenmesi veya iptali, uzaktan eğitimin ebeveynlere getirdiği yük, çocukların ve gençlerin sosyal etkileşimini azaltarak sosyal izolasyona neden olması (Chang ve Satako, 2020; Huck ve Zhang, 2021), biçiminde sıralanabilir. Bunun yanında, eğitimin başka yolları olduğunun fark edilmesi, okulların yalnızca bir öğrenme mekanı değil, aynı zamanda sosyalleşmeyi sağlayan toplumsal ortak alan olduğu, eğitim dışındaki rollerinin anlaşılmasını sağladığı, uzaktan eğitimin küresel anlamda ön plana çıkması ile teknolojiye gelişme gerekliliğinin anlaşılması (Anderson, 2020) şeklinde etkileri olmuştur.

Toplumun çok büyük kısmı için COVID-19 öncesi uzaktan eğitim gündemde bile değildi, ancak pandemi döneminde ülke yöneticileri ve eğitime yön verenler ivedi şekilde sanal sınıflar ve çevrimiçi eğitim platformları kurmuşlardır. Bunun yanında, hangi iletişim programlarının kullanılacağı, çevrimiçi öğrenmede öğretmenlerin hazırbulunuşlukları, rolü ve sorumlulukları, gerekli teknolojiye erişimi olmayanlara nasıl ulaşılabileceği ve öğrenme sonuçlarının nasıl izlenip ve değerlendirileceğine yönelik çalışmalar yapılmaktadır (Atchoarena, 2020).

Dünyada Uzaktan Eğitim

Literatürde uzaktan eğitim ile ilgili temel kavramları aynı olan çeşitli tanımlar yer almaktadır. En geniş çerçevede uzaktan eğitim yer ve/veya zaman bakımından öğretene ve öğrenenin bir arada olmadığı eğitim şeklidir (Perraton, 2020). Bu eğitimde kullanılan araçlara ve eğitim amaçlı kullanılan teknolojilerdeki gelişime göre uzaktan eğitimin tanımına da eklemeler yapılmaktadır (Samur ve diğerleri, 2011). Dünyada uzaktan eğitimin kullanılmaya başlaması 1800’lü yıllara kadar gitmektedir. İlk kullanılan yöntem mektupla eğitimidir. Hem zaman hem de etkileşim ve iletişim yönünden sınırlılıkları fazla olan bu yöntem iletişim araçlarının çeşitlenmesi ve yaygınlaşmasına kadar tüm dünyada kullanılan uzaktan eğitim aracı olmuştur. Gelişen teknoloji ile birlikte telefon, radyo, televizyon, internet, bilgisayar ve akıllı telefonlar gibi pek çok araç uzaktan eğitim için öğretene ve öğrenen arasında bilgi alışverişini sağlamaya başlamış ve icat amaçları farklı olsa da eğitim alanında kullanılmıştır (Heydenrych ve Prinsloo, 2010).

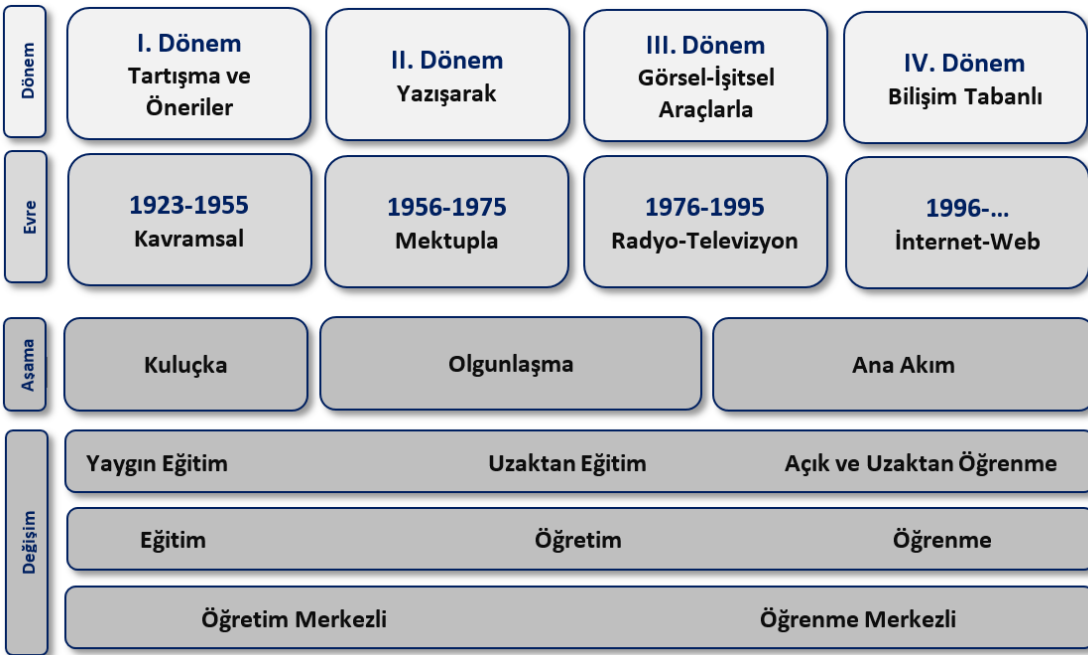
Şekil 1’de dünyada uzaktan eğitimin ayrıldığı evre ve dönemleri gösteren sınıflandırmalardan bir örnek yer almaktadır.

Şekil 1. Uzaktan eğitimin dünyada dönem ve evreleri (Bozkurt, 2016).

Türkiye’de Uzaktan Eğitim

Dünyada neredeyse iki yüzyıldır uzaktan eğitim var olmasına rağmen Türkiye yaklaşık yetmiş seksen yıldır bu eğitim şekliyle tanışmaktadır. Ancak son dönemde, özellikle 2000’li yıllarla birlikte ülkedeki uzaktan eğitim sistemi çağı yakalamış durumdadır (Samur ve diğerleri, 2011; Bozkurt, 2017). Şekil 2’de uzaktan eğitimin Türkiye’de geçirdiği dönemler yer almaktadır.

Şekil 2. Uzaktan eğitimin Türkiye bağlamında dönem ve evreleri (Bozkurt, 2017).

Türkiye’de somut olarak ilk uzaktan eğitim çalışması 1956 yılında Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü’nün yaptığı banka personellerinin mektupla öğrenim yoluyla hizmet içi eğitimler almalarını amaçlayan bir uygulamadır. 1958 yılında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Mektupla Eğitim Merkezi kurulmuştur. 1964 yılından itibaren TRT eğitim amaçlı düzenli radyo yayınları yapmaya başlamıştır (Bozkurt, 2017). 1966 yılında iş hayatında gerekli eğitimli insan gücünü karşılamak, okullardaki öğrenci yoğunluğunu düşürmek, daha geniş kitlelere eğitim hizmetini yaymak amacıyla Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Alkan, 1981). 1974 yılında günümüzdeki açık öğretim fakültelerinin temelini oluşturan Yaygın Yüksek Öğretim Kurumu (YAYKUR) kurulmuştur. 1976 yılından itibaren TRT aracılığı ile eğitim amaçlı

televizyon yayınları yapılmaya başlamış ve uzun yıllar uzaktan eğitimin temel aracı haline gelmiştir (Bozkurt, 2017). İletişim araçlarında ve özellikle bilgisayar ve internet teknolojisinde yaşanan hızlı gelişim 90'ların ortasından itibaren dünyaya yayılmış, uzaktan eğitim için yeni araçlar haline gelmiştir. Günümüzde ülkemizdeki birçok üniversitede uzaktan eğitim merkezleri bulunmakta ve internet üzerinden çevrimiçi ve çevrimdışı dersler yürütülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, COVID-19 sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili tutumlarını araştırmaktır. Bu bağlamda, yeni koronavirüsün (COVID-19) etkisiyle gündeme gelen uzaktan eğitim uygulamalarını değerlendirmek, uzaktan eğitimin pozitif ve negatif yansımalarına dikkat çekmek ve eğitimin öğreten ayağını oluşturan öğretmenlerin gözünden COVID-19 sürecinin ve uzaktan eğitimin mesleki ve kişisel etkilerini anlamaya çalışmak da araştırmanın alt amaçlarıdır.

Bu çalışmanın yapıldığı tarihte, COVID-19 sürecinin ne zaman biteceği, uzun vadedeki bireysel ve toplumsal etkileri net olarak kestirilemediği için uzaktan eğitimin ne kadar süre zorunlu olarak sürdürüleceği de bilinmemektedir. Bu sebeplerle, bu çalışmada ortaya konulan uzaktan eğitimin incelenmesi, öğretmenlerin uzaktan eğitime bakışı ve bu süreçte öğretmenlerin mesleki ve psikolojik durumlarının incelenmesi bakımlarından çalışmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Ayrıca Türkiye salgın hastalıklar yanında depremlerin ve diğer doğal afetlerin sıkça yaşandığı, savaş, terör gibi zorunlu göçe yol açan durumların olduğu bir coğrafyada yer alması gibi sebeplerle gelecekte de uzaktan eğitime yoğun ihtiyaç duyulacak olması muhtemeldir. Bu da bu çalışmanın önemini artırmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması (case study) deseninde yapılmıştır. Durum çalışması, sosyal olguları tek bir olayın detaylı bir incelemesini yaparak araştıran ve araştırılan verilere bütüncül bir nitelik kazandıran bir yöntemdir (Punch, 2005; Cohen ve diğerleri, 2002). Yıldırım ve Şimşek'e (1999) göre durum çalışması, (1) güncel bir olguyu kendi gerçek hayat durumu içinde araştıran, (2) olgu ve içinde yer aldığı içerik arasındaki sınırların net şekilde belirgin olmadığı durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemidir. COVID-19'un birçok sektöre yoğun etkileri olmuştur. Bu sektörlerin en önemlilerinden biri eğitimidir. Eğitim sektörü içinde de birçok bileşen vardır ve bu bileşenlerin en önemlilerinden biri öğretmenlerdir. COVID-19'un öğretmenleri etkilediği çeşitli durumlardan biri de uzaktan eğitimin yaygın kullanımı olmuştur. Bu çalışmada durum çalışması deseninin kullanılma nedeni de yukarıda verilen tanım ve özellikleriyle COVID-19 çeşitli küresel etkilerinden yalnızca biri olan uzaktan eğitim kavramının ve bu kavramın öğretmenler tarafından algılanma, uygulanma ve bu durumdan etkilenme olgularının örtüşmesidir. Çünkü (1) çalışmada öğretmen gözüyle uzaktan eğitim kavramı kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde araştırılmış, (2) uzaktan eğitim olgusu ve öğretmenlerin COVID-19 sürecinde yaşadığı problemlerin birbirinden kesin hatlarla ayrılmadığı görülmüştür.

Çalışma Grubu

Çalışmaya 2020 ve 2021 yıllarında Türkiye'nin Marmara ve Ege bölgelerinde MEB'e bağlı liselerde görev yapan ve uzaktan eğitim vermekte olan farklı branşlardan 74 öğretmen katılmıştır. Katılımcıların seçiminde Türkçe'ye uygun veya kolay örnekleme olarak çevrilen *convenience sampling* örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay örnekleme, örneklemdaki katılımcıların erişim kolaylığı, uygunluk veya bulunabilirlik temelinde seçildiğini gösteren genel bir terimdir (Zickar ve Keith, 2023). Katılımcıların Marmara ve Ege bölgelerinden seçilmesinde, araştırmacıların yaşadığı şehre yakınlık sebebiyle erişim kolaylığı ve bu bölgelerdeki öğrenci ve öğretmenlerin uzaktan eğitim için gerekli teknolojiye diğer bölgelere kıyasla daha rahat erişebilir olmaları sebep olarak gösterilebilir. Çalışma grubuna ait demografik bilgiler çalışmanın Bulgular ve Tartışma kısmındaki tablolarda sunulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak toplamda 20 sorudan oluşan çevrimiçi bir anket formu kullanılmıştır. Formda yer alan sorular literatür taraması yapılarak ve çalışmanın amacına uyumlu biçimde bu çalışmayı yapan araştırmacılar tarafından, MEB'in öğretmenler için tasarladığı "Uzaktan Eğitim Değerlendirme Anketleri" (MEB, 2021) baz alınarak hazırlanmıştır. Anket geliştirilirken, öncelikle ilgili literatür incelenerek hazırlanan sorular beş öğretmene yöneltilmiştir. Öğretmenlerin sorulara verdikleri cevaplar ve ilgili literatür dikkate alınarak anket soruları oluşturulmuştur. Sonraki aşamada hazırlanan taslak anket soruları araştırmanın amacına uygunluğu, anlaşılabilirliği gibi konularda değerlendirmeleri için iki ölçme değerlendirme uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda oluşturulan anket formları yeniden düzenlenerek kapsam geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Anket iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda katılımcıların cinsiyeti, eğitim seviyesi, çalışma süresi ve branşlarına dair demografik bilgiler almaya yönelik sorular bulunmaktadır. İkinci kısımda ise çoktan seçmeli ve açık uçlu yapıda, katılımcıların uzaktan eğitimle ilgili bilgi, deneyim ve görüşlerini anlamaya yönelik sorular yer almaktadır. Anket sorularının bazıları nicel bazıları nitel özelliktedir. Yani anketteki bazı sorular değişkenlerin ölçülmesi amacıyla kullanılacak sayısal verileri toplamak için tasarlanmış, bazıları ise görüş almak için sayısal olmayan verilerin toplanması amacıyla tasarlanmıştır. Durum çalışmasında nitel ve nicel veriler birlikte kullanılabilir ve bu nedenle durum çalışması hem nitel hem de nicel araştırma yöntemleri arasında sayılabilir. Durum çalışmasının nitel ve nicel verileri bir araya getirerek kullanmaya imkân tanınması, durum çalışmasını daha güçlü bir yöntem haline getirmektedir (Yin, 2003).

Verilerin Analizi

Çevrimiçi anket formunda yer alan sorulardan ilk 18 tanesi demografik bilgilerin istendiği sorulardan ve uzaktan eğitimle ilgili çoktan seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Bu sorulardan toplanan veriler sayısal ve yüzdelik sonuçlarla sunulmuş ve bu nicel değerler yorumlanmıştır. Ankette yer alan son iki soru ise açık uçludur ve bu sorulara verilen cevaplardan elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniğinde, toplanan veriler önceden ortaya koyulmuş temalara (bu çalışma için, uzaktan eğitimin olumlu veya olumsuz etkileri, motivasyonu düşürmesi veya artırması, vb.) göre yorumlanır ve değerlendirilir. Bu teknikte, araştırmada toplanan verilerden doğrudan alıntılar yaparak verileri okuyucuya betimsel bir tarzda sunmak esastır. Ayrıca belirlenen bazı temalar ve temalar arası ilişkiler de ortaya konabilir. Bir bakıma hangi temada kimin ne söylediğini doğrudan alıntılarla yorum yapmadan vermek, aynı zamanda katılımcıların görüşlerini temalarla ilişkilendirerek araştırmanın iç geçerliliğini artıracak şekilde yine o temaya ilişkin doğrudan alıntılarla analizini yapmak yani betimlemek esastır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Öğretmenlere yöneltilen "COVID-19 sürecinin sizin günlük hayatınıza, psikolojinize ve eğitime bakış açınıza ne gibi etkileri oldu? Lütfen açıklayınız" ve "COVID-19 sürecinde edindiğiniz uzaktan eğitim deneyimini de dikkate alarak öğretim motivasyonunuzda değişiklikler oldu mu? Lütfen açıklayınız" anket sorularının cevapları incelenmiş, uygun temalar altına yerleştirilmiş ve tablolaştırılmıştır. Toplanan çalışma verilerine dayanarak katılımcıların uzaktan eğitim sürecine dair görüş, düşünce ve önerileri araştırmanın amacıyla uyumlu temalar altında raporlaştırılmış ve doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak kullanılan çevrimiçi anket 20 sorudan oluşmaktadır. Sorular, çalışmaya katılan öğretmenlerin cevapları ve bu cevaplarla ilgili değerlendirmeler aşağıda sunulmuştur.

1. Cinsiyet

Bu çalışmaya 48 kadın ve 26 erkek öğretmen katılmıştır. MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı (2020) verilerine göre bakanlığa bağlı eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin %67,17'si kadındır. Bu oran, çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyet dağılımıyla uyumludur ve bu çalışmanın temsil özelliği bakımından değerlidir.

2. Branş

Çalışmaya katılan 74 öğretmenin branş bazında dağılımı aşağıda verilen Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların branş dağılımı

Branş	f	%
Matematik	19	25,7
Türkçe/Türk Dili ve Edebiyatı	13	17,6
Görsel Sanatlar (Resim/Müzik)	7	9,5
Yabancı Dil	6	8,1
Fizik	5	6,7
Coğrafya	5	6,7
Tarih	4	5,4
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	4	5,4
Kimya	4	5,4
Biyoloji	4	5,4
Beden Eğitimi	3	4,1

Ülkemizdeki lise düzeyi eğitimde haftalık ders saati sayısı en fazla olan dersler Matematik ve Türk Dili ve Edebiyatı dersleri olduğu için okullarda bu branşlardaki öğretmen sayıları diğer branşlara göre daha fazladır (Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2018). Katılımcılar arasında bu branşlardan öğretmen sayısının daha fazla olması bu sebeptendir.

3. Eğitim seviyesi

Çalışmaya katılan öğretmenlerin eğitim seviyeleri aşağıda Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların eğitim düzeyi

Eğitim Düzeyi	f	%
Lisans	61	82,4
Yüksek Lisans	12	16,2
Doktora	1	1,4

Lisansüstü eğitim (yüksek lisans ve doktora) bireyin kişisel ve mesleki açıdan kendini geliştirmesi için önemli olması yanında bu eğitim süresince araştırma yapma ve tez yazım süreçleri bağlamında daha fazla bilgisayar ve benzeri teknolojileri kullanma zorunluluğunu ve dolaylı olarak alışkanlığını getirmektedir. Günümüzde bilgisayar teknolojisi temeline dayanan uzaktan eğitim sürecinde, çoğunluğu lisansüstü eğitimi almamış öğretmenlerin bu bakımdan zorluklar yaşamış olması beklenebilir bir sonuçtur.

4. Öğretmenlik süresi

Katılımcıların kaç yıldır öğretmenlik mesleğini yaptıkları Tablo 3’te gösterilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların kıdem süresi

Öğretmenlik Süresi	f	%
0-5 yıl	8	10,8
6-10 yıl	14	18,9
11-15 yıl	10	13,5
15 yıl üstü	42	56,7

Birçok meslekte olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de tecrübe bireyi geliştirir ve mesleki yeterlilik yönünden daha iyi seviyeye getirir. Ancak teknolojinin çok hızlı değiştiği ve geliştiği son 10-15 yılda belli bir yaşın üstündeki bireylerin bu değişime genç kuşaklar kadar iyi adapte olamadıkları yadsınamaz bir gerçektir. Bu bakımdan uzaktan eğitim konusunda yaşça büyük öğretmenlerin daha fazla zorluk yaşadığı söylenebilir.

5. Uzaktan eğitim tecrübesi

COVID-19 sürecinde öğretim, uzaktan eğitim platformları üzerinden devam ettirilmeye başlayınca eğitimin kaynağı olan öğretmenler için de bu platformların kullanımı hakkında bilgi sahibi olma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Aşağıda verilen Tablo 4'te çalışmaya katılan öğretmenlerin uzaktan eğitim ile ilgili bilgileri nasıl edindikleri listelenmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların uzaktan eğitim deneyimleri ve kaynakları

Uzaktan eğitim konusunda bilgileri nasıl elde ettiniz?	f	%
Seminer/eğitim aldım.	8	10,8
Arkadaşlarımın/meslektaşlarımın yardımıyla öğrendim.	22	29,7
Kendi kendime/deneyerek öğrendim.	44	59,5

Daha önce tecrübe edilmeyen bir durum olan salgın ülkemizde görülmeye başladıktan çok kısa süre sonra yetkililerce yüz yüze eğitime ara verilip uzaktan eğitime geçme kararı alınması, uzaktan eğitim konusunda tecrübesi olmayan birçok öğretmen için öngörülebilir zorluklar ortaya çıkarmıştır. Çalışmaya katılan 74 öğretmenden sadece sekizi bu konuda eğitim aldığını belirtmiştir. Hazırlıksız yakalanan bu duruma adapte olma döneminde katılımcılardan 22'si arkadaşlarından veya meslektaşlarından yardım aldıklarını, yarısından fazlası (n=44) ise kendi kendine, deneme yanılma yoluyla uzaktan eğitim platformlarını kullanmayı öğrendiklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca katılımcıların yüzde 70'i (n=52) daha önce hiçbir eğitimi veya semineri uzaktan/online olarak almadıklarını belirtirken yüzde 90,5'i (n=67) daha önce hiç uzaktan eğitim vermediklerini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak uzaktan eğitim modeli öğretmen camiasının çoğunluğu için pratik bakımından yeni tanıştıkları bir kavram olmuştur. Bu bulgu araştırmalarında öğretmenlerin Bu bulgu, Marshall ve diğerleri, (2020), Archambault ve Kennedy (2014) ve Rice ve Deschaine (2020) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla tutarlıdır. Cardullo, (2021) çalışmasında, öğrencilere iyi eğitim verebilmek için COVID-19 sürecinde öğretmenlerin öğretim teknolojileri ihtiyaçlarının karşılandığında kendilerini güvende hissedeceklerini vurgulamıştır. Martinez ve Broemel'nin (2020) öğretmen ve idari personellere araştırma sonucu öğretim teknolojileri dersleri verildikten sonra COVID-19 sürecinde eğitimi etkili olarak verdiklerini raporlamıştır.

6. Uzaktan eğitim için kullanılan cihazlar

Uzaktan eğitim uygulamaları günümüzde teknolojinin kullanımını gerekli kılmaktadır. Bu sebeple COVID-19 sürecinde uzaktan eğitim yapmak zorunda kalan öğretmenler de çeşitli teknolojik cihazlar kullanarak mesleklerini yapmaya devam etmektedir. Tablo 5'te uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin kullandığı araçlar listelenmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde kullandığı araçlar

Masaüstü bilgisayar	Dizüstü bilgisayar	Tablet bilgisayar	Cep telefonu	f
	✓		✓	25
	✓			21
			✓	9
✓			✓	5
	✓	✓	✓	5
✓	✓		✓	2
✓		✓		2
✓				2
✓	✓			1
		✓		1
✓	✓	✓	✓	1

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmenler uzaktan eğitimde çoğunlukla dizüstü bilgisayar ve akıllı cep telefonlarını kullanmaktadırlar. Ulaşılabilirlik ve taşıma kolaylığı buna sebep olarak görülebilir. Ayrıca entegre kamera ve mikrofon özellikleri dizüstü bilgisayar ve akıllı cep telefonları için önemli tercih edilme sebepleri olduğu düşünülebilir.

7. Uzaktan eğitimde öğrencilerle etkileşim

COVID-19 sebebiyle uygulanan uzaktan eğitimde yapılan derslere öğrencilerin katılımı, öğretilenlerin değerlendirilmesi ve öğrenci katılımı konusunda çalışmaya katılan öğretmenlerin sorular ışığında yaptıkları değerlendirmeler Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların uzaktan eğitimde öğrencilerle etkileşimi

	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
Öğrencilerimin tamamı online derslerimi takip edebilecek imkanlara sahipler.	9 (%12,1)	13 (%17,6)	52 (%70,3)
Derslere katılmayan öğrencilerimle ve velileriyle iletişim kurup derslere devamını sağlarım.	48 (%64,9)	16 (%21,6)	10 (%13,5)
Öğrencilerimin derslerdeki gelişimini takip etmek için ödevlendirme ve sonrasında değerlendirme yaparım.	58 (%78,4)	12 (%16,2)	4 (%5,4)
Dersine girdiğim tüm sınıfların mesaj gruplarında aktif olarak yer alıyorum.	67 (%90,5)	4 (%5,4)	3 (%4,1)

Uzaktan eğitimdeki en büyük sorunlardan birisi, öğretene ve öğrenen arasındaki iletişimi sağlayan teknolojiye erişim güçlüğüdür. Burada bahsi geçen teknoloji COVID-19 sürecinde öğrencilerin ve az da olsa öğretmenlerin bilgisayar ve internet gibi uzaktan eğitim platformlarına erişimini sağlayan araçlardır. Bu durum, ekonomik imkânlarla bağlantılı düşünülmesi gerektiği için gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye'de pek çok ailede teknolojiye erişimde eksiklikler yaşanmaktadır. Bunun yanında aynı ailede birden fazla öğrencinin bulunması durumunda teknolojiye erişim sorunu daha da katlanmaktadır. Bu sebeplerle öğrencilerinin uzaktan eğitime katılmak için yeterli imkânlarla sahip olduğunu belirten katılımcıların oranı %12 civarındadır. Büyük çoğunluğu ise öğrencilerinin tümünün bu imkânlarla sahip olmadığını ifade etmişlerdir. Kırsal bölgelerde bu oranların çok daha fazla olduğu düşünülebilir.

COVID-19 öncesi öğretmenler ve öğrenciler okullarda yüz yüze iletişim kuruyorken yüz yüze eğitime ara verilmesinden sonra öğrenci ve velilerle iletişim daha çok telefon aracılığıyla olmaya başlamıştır. Bu da her öğretmenin yüzlerce öğrenci ve gerekli durumlarda veli ile telefonla iletişim kurma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Hem yorucu hem de zaman alan bu durum öğretmenlerin bu dönemde karşılaştığı güçlükler arasında sayılabilir. Buna rağmen katılımcıların yaklaşık %65'i derse katılmayan öğrenci ve velileriyle iletişime geçtiklerini belirtmişlerdir. Öğrenci eğitim sürecinde velilerle iletişimin önemi ve iletişim kanalları oluşturmak literatürde de desteklenmiştir (Bouffard, 2008; Goodall, 2016; Watkins, 2013).

Eğitim öğretim faaliyetlerinde dersin konusu öğrencilere aktarıldıktan sonra öğrencilerin elde etmesi gereken kazanımların ne seviyede gerçekleştiğinin kontrol edilmesi gerekir. Bu da en yaygın şekilde ödevler ve sınavlar yoluyla yapılır. Katılımcıların yaklaşık %80'i öğrencilerin derslerdeki gelişimini takip etmek için ödevlendirme ve sonrasında değerlendirme yaptığını belirtmişlerdir. Ayrıca katılımcıların tamamına yakını öğrencilere ödevleri EBA ve sınıf mesaj grupları üzerinden gönderdiklerini ifade etmişlerdir.

Uzaktan eğitim sürecinde sınıfların mesaj grupları etkinliği ve kullanım oldukça fazla artmıştır. Öğretmenler sınıfa yapacakları duyuru ve bilgilendirmeleri ve ayrıca ödevlendirmeleri akıllı

telefonlarda bulunan mesaj uygulamaları (WhatsApp, vb.) üzerinden yapmaktadırlar. Katılımcıların %90'dan fazlası sınıf mesaj gruplarını aktif olarak kullandıklarını belirtmişlerdir.

8. Uzaktan eğitimin avantajları/dezavantajları

Her uygulamada kullanıcılar tarafından görülen avantajlar ve dezavantajlar mevcuttur. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler tarafından çevrimiçi eğitim platformları kullanılarak yapılan derslerde de öğretmenlerin tespit ettiği güçlü ve zayıf taraflar bulunmaktadır. Katılımcılara, uzaktan eğitimin bu yönlerini belirlemeleri için olası seçenekler sunulmuş ve bunların içinden (istedikleri sayıda) seçim yapmaları veya bunların dışında fikirlerini belirtmeleri istenmiştir. Oluşan sonuçlar Tablo 7 ve 8'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Katılımcılara göre uzaktan eğitimin avantajları

Sizce uzaktan eğitimin avantajları nelerdir?	f	%
Okul ortamına göre daha esnek olması	58	78,4
Teknoloji kullanıldığı için daha az yorucu olması	39	52,7
Kullanılabilecek öğretim yöntemlerinin çeşitliliğinin fazla olması	27	36,5
Öğrencilerle iletişimin daha fazla gelişmesi	12	16,2
Öğrencilerin okul ortamına göre derslerden daha fazla keyif alması	8	10,8
Bence faydası yok.	16	21,6

Okul ortamında öğretmenler ve öğrenciler bir program dâhilinde ve belirlenmiş zamanlarda derslerini sınıf ortamında yaparlar. Bunun için de kendileri için belirlenmiş gün ve saatlerde okullarda bulunmak zorundadırlar. Uzaktan eğitim de ise öğretmenin dersini yapabilmesi için gerekli uzaktan eğitim teknolojisine sahip olması yeterlidir. Dersini internet bağlantısı bulunan istediği ortamda yapabilir. Ders zamanı için bir program belirlenmiş olsa bile dersin gün ve saatini öğrencileriyle başka bir zaman aralığı için değiştirebilir. Uzaktan eğitimdeki bu gibi esneklikler katılımcıların neredeyse %80'i tarafından uzaktan eğitimin sağladığı bir avantaj olarak görülmüş ve ifade edilmiştir.

Sınıflarda tahta önünde sürekli ayakta kalmak ve ders anlatmak durumunda olan ve bunu yaparken öğrencilerin dersi takip etmelerini sağlamak zorunda olan öğretmenler için ev ortamında bilgisayar başında dersini işleyebilmek daha az yorucu olarak görülmüştür. Katılımcıların yarısından fazlası (%52,7) uzaktan eğitimin kendilerini daha az yorduğunu belirtmişlerdir.

Yaşanan COVID-19 sürecinde teknoloji temelinde ilerleyen uzaktan eğitimde öğretmenler pek çok eğitim uygulamasını derslerinde kullanabilmektedir. Dersleri videolarla, resim ve grafiklerle, çeşitli ders uygulamalarıyla daha zengin hale getirebilmektedir. Bu olanaklar ayrıca dersleri öğrenciler için daha çekici ve keyifli hale getirmektedir. Okullarda etkileşimli akıllı tahtalar da buna imkân vermekle birlikte okulların tamamında akıllı tahta ve internet erişiminin bulunmaması gibi sorunlar mevcuttur. Bu sebeplerle katılımcıların %36,5'i kullanılabilecek öğretim yöntemlerinin çeşitliliğini uzaktan eğitimin bir avantajı olarak görürken %10,8'i de öğrencilerin çevrimiçi derslerden daha fazla keyif aldığını belirtmişlerdir. Ayrıca %16,2'si de çevrimiçi olarak ve telefonlar aracılığıyla öğrencilerle sürekli iletişim halinde olmanın öğrencilerle etkileşimi geliştirdiği görüşünü bildirmişlerdir.

Öte yandan katılımcıların beşte birinden fazlası uzaktan eğitimin faydasının bulunmadığını ve öğrencilerin gelişimine katkısı olmadığı fikrine sahiptir. Bunda yaşadıkları kötü uzaktan eğitim deneyimlerinin etkisi olabileceği gibi sürecin kötü psikolojik yansımaları olabileceği de düşünülebilir.

Yukarıda sayılan avantajları ve kolaylıkları yanında uzaktan eğitimin öğretmen gözüyle dezavantajları ve zorlukları aşağıda Tablo 8'de gösterilmiştir. Avantaj ve dezavantaj verileri karşılaştırıldığında daha yoğun olarak zorlukların baskın olduğu fark edilmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlere göre uzaktan eğitimin dezavantajları

Sizce uzaktan eğitimin dezavantajları/zorlukları nelerdir?	f	%
Öğrencilerin motivasyonunu ve devamlılığını sağlamak	67	90,5
Öğrencilerle yüz yüze iletişim kuramamak	58	78,4
EBA sistemindeki aksaklıklar	43	58,1
Gerekli teknolojiye erişim	40	54,1
Müfredatın uzaktan eğitime adaptasyonu	25	33,8
Dijital doküman yetersizliği	21	28,4
Yeterli bilgi ve deneyiminin olmaması	20	27,0
İnternet arızaları nedeniyle yaşanan sıkıntılar	18	24,3
Zorluk yaşamadım.	7	9,5

COVID-19 salgını döneminde öğretmenlerin ilk defa deneyimledikleri uzaktan eğitim süreci, alışık oldukları yüz yüze eğitimle kıyaslandığında pek çok zorluğu beraberinde getirmiştir. Katılımcıların çok büyük kısmı (%90,5) öğrencilerin derslerdeki motivasyonunu ve devamlılığını sağlamanın zorluğundan söz etmişlerdir. Hamilton ve diğerleri, (2020) ve Kraft Simon ve Lyon (2020) araştırma sonuçları da öğretmenlerin COVID-19 online eğitim sürecinde öğrencilerin öğrenci motivasyonlarını sağlamakta zorlandığını göstermiştir. YouthTruth (2020) araştırmasında, öğrenci motivasyonun öğrencilerin aldığı eğitim seviyesine, sosyo-ekonomik durumuna ve bulunduğu ortama göre farklı olduğunu belirtmiştir. Schaefer ve diğerleri, (2020) öğretmenleri ve aileleri öğrenci ihtiyaçlarını karşılayıp öğrenme motivasyonlarını arttırmak için işbirliği yapmaya davet etmektedir. Bu süreçte, öğrencilerin devam zorunluluğu olmadığı ve okullardaki sınavlar yapılamadığı ya da ertelendiği için öğrencilerin derslere devamında ve öğrenme motivasyonlarında çok ciddi düşüş olmuştur. Bu durum öğretmenlerin öğretme motivasyonunu da olumsuz etkilemektedir.

Sınıf ortamında öğrencilerle göz teması kurmak, jest ve mimikleri kullanarak duygularını ifade edebilmek, öğretme arzusunu hareketlerle gösterebilmek öğretmenlerin öğrencilerle olan öğrenme-öğretme ilişkisini iyileştirirken bilgisayar karşısında bu duyguların yaşanabilmesi çok zordur. Bu yüzden katılımcıların %78,4'ü öğrencilerle yüz yüze iletişim kuramıyor olmanın uzaktan eğitimin en önde gelen dezavantajlarından biri olarak görmektedir. Bu bulgular, uluslararası araştırma bulgularıyla tutarlıdır (Oosterhoff ve diğerleri, 2020; YouthTruth, 2020).

Uzaktan eğitimde öğretmenler psikolojik zorluklar yanında teknik zorluklar da yaşamaktadır. Türkiye'de ilk virüs vakaları görülmeye başladıktan hemen sonra okullarda yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçildiği için eğitim sistemi ve öğretmenler bu sürece hazırlıksız yakalandı. Şartlara uyum sağlama sorunları yaşandı. Öğretmenler ve daha çok da öğrenciler teknolojik olarak cihaz, internet ve uygulama eksiklikleri sebebiyle zorluklar yaşadılar. Katılımcılar bu sorunları, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sistemindeki aksaklıklar (%58,1), gerekli teknolojiye erişim (%54,1), müfredatın uzaktan eğitime adaptasyonu (33,8), dijital doküman yetersizliği (%28,4), uzaktan eğitim teknolojisi konusunda yeterli bilgi ve deneyim eksikliği (%27), internet arızaları nedeniyle yaşanan sıkıntılar (%24,3) biçiminde sıralamışlardır.

Öte yandan katılımcıların %9,5'lik bir bölümü uzaktan eğitim sürecinde herhangi bir zorlukla karşılaşmadığını ve uzaktan eğitimin bir dezavantajı olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca özel okulların bu süreci devlet okullarına göre daha iyi yürüttüğünü ve eğitim faaliyetlerini daha düzenli ve sistemli şekilde yürüttüğünü ifade etmişlerdir.

9. Uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlerin günlük hayatına, psikolojisine ve eğitime bakış açısına etkileri

Katılımcıların "COVID-19 sürecinin sizin günlük hayatınıza, psikolojinize ve eğitime bakış açınıza ne gibi etkileri oldu?" şeklindeki açık uçlu soruya verdikleri cevaplara aşağıda örnekler sunulmuş ve bu cevaplar hakkında değerlendirmeler yapılmıştır. Çalışmada, katılımcıların isimleri istenmemiş, bunun yerine anketi doldurma sırasına göre katılımcı numarası verilmiştir.

Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan anketin 19. sorusuna verilen katılımcı cevapları incelenmiş ve COVID-19 ile zorunlu hale gelen uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlerin sosyal hayatına, psikolojilerine ve öğretmen olarak mesleki bakış açılarına etkileri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo.9’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Uzaktan eğitim sürecinin sosyal, psikolojik ve mesleki etkileri

Covid-19 sürecinin sizin günlük hayatınıza, psikolojinize ve eğitime bakış açınıza ne gibi etkileri oldu?		
	Olumsuz etkiler	Olumlu etkiler
Sosyal ve psikolojik etkiler	<ul style="list-style-type: none">• özgürlüğün kısıtlanması duygusu• sıkılma ve bunalma duygusu• asosyallik duygusu• fiziki ve mental rahatsızlıklar• kaygı, huzursuzluk, umutsuzluk ve çaresizlik duygusu	<ul style="list-style-type: none">• COVID-19 öncesi sosyal hayatlarındaki önemsiz sandıkları birçok imkân ve alışkanlıkların değerini fark etme• sağlığın ve onu korumanın hayattaki en önemli şey olduğunu fark etme
Mesleki etkiler	<ul style="list-style-type: none">• uzaktan eğitimin okuldaki yüz yüze eğitim kadar faydalı olmadığı düşüncesi• öğrencilerle iletişim sorunları• her öğrencinin teknolojiye erişimi aynı düzeyde olmadığı için eşitsizlik oluştuğu düşüncesi• evdeki işlerle öğretmenliğin birbirine karışması• bazı derslerin (beden eğitimi, resim ve müzik gibi) uzaktan eğitimde anlamsız kalması ve bu durumunun kendilerini değersiz hissettirmesi	<ul style="list-style-type: none">• COVID-19 öncesi mesleki hayatlarındaki önemsiz sandıkları birçok imkân ve alışkanlıkların değerini fark etme• uzaktan eğitim yoluyla mesleklerinin ve öğrenci iletişiminin devam edebileceğini fark etme• uzaktan eğitim için gerekli teknolojik bilgi ve ekipman konusunda eksiklerinin farkına varma

Katılımcıların yarısından çoğu, COVID-19 sürecinin eğitime, öğretmenlik mesleğine ve kendi özel hayatlarına yansımalarını olumsuz olarak değerlendirmiştir.

K-2: “Bu süreçte sürekli evde kalarak özgürlüğüm ve günlük aktivitelerim kısıtlandı. Hem yakınarımla hem de öğrencilerimle olan iletişimim çok aza indirildi. Her ne kadar bu süreçte online eğitimle çalışmaya devam etsem de okuldaki yüz yüze eğitim kadar faydalı olmadığını düşünüyorum.”

K-5: “Biraz sıkıcı ve yorucu bir süreç oldu psikoloji açısından. Uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini asla tutmayacağını anladım. Çünkü ne olursa olsun insan karşısında sanal değil gerçek birini görmek ve iletişim kurmak istiyor.”

K-9: “Uyku düzensizliği, kendi çocuğunun ders sorumluluğu ve öğretmen olarak öğrencilerin ve velilerin takibi beni en çok etkileyen faktörlerdi [...] Ayrıca sanat derslerinin de bu sürecin dışında düşünülmesi beni daha çok değersizleştirdi!!!”

K-13: “Sürekli kaygı duygusu ve hazırlıksız olduğumuz gerçeği psikolojimi bozdu.”

K-15: “Psikolojim bozuldu diyebilirim. Her şeyden şüphe duyar oldum. Sürekli kendimi tehlikede hissediyorum.”

K-21: “Özgürlük alanını daraltması hayat motivasyonumu düşürdü.”

K-22: “Gün kavramı kalmadı. Rutin programlı hayat aksadı.”

K-28: “Hareketsizlik sağlığını olumsuz etkiledi. Özgürlüklerim kısıtlanmış hissettim, mutsuz oldum.”

K-31: “Daha yorucu uzaktan öğrencilerle iletişime geçmek ve onları motive etmek zor.”

K-34: “Evde hapsolmek ve normal günlük aktiviteleri yapamamak genel sağlığını etkiledi, özgürlüğümün elimden alındığı hissine kapıldım, mutsuz oldum.”

K-36: “Bu süreç bizler için yani çalışan kişiler için belli bir zamandan sonra sıkıcı ve bunalıcı oldu. Sosyal hayattan uzak, sürekli ev ortamı ve mesleğini icra edememek insanı bunalıyor.”

K-43: “Yüz yüze eğitimin daha verimli olduğunu düşündürdü. Ev konforu iş hayatı ile özellikle eğitimle örtüşmedi.”

K-51: “Uzun ve belirsiz bir süreç olması insan psikolojisini olumsuz etkilemektedir. Verilen uzaktan eğitimin tüm öğrencilere aynı oranda ulaşmaması eğitimde eşitlik ilkesine ters düşmektedir.”

K-53: “Mekân ve özgürlük kısıtlamaları süreci benim için tepkisel hale getirdi. Normale göre olaylara daha tepkisel yaklaşıyorum. Bu durumun ilk defa yaşanmasının etkisi de olabilir. Rutinlerden kopmak, kapalı kalmak çoğu zaman psikolojimi olumsuz etkiledi diyebilirim.”

K-62: “Kilo aldım. Kısıtlanmış hissettim. Süreç uzadıkça sıkıldım.”

K-68: “Yaşam kalitesini düşürdü.”

Katılımcılar, salgın sürecinde, alışılan olağan hayat akışının bozulmasının insan psikolojisine ne tür yansımaları olduğunu dile getirmişlerdir. Sürekli evde kalma zorunluluğunun yol açtığı özgürlüğün kısıtlanması, sıkılma ve bunalma hissi, fiziksel iletişimsizlikten kaynaklı asosyalite duygusu, hareketsizlikten kaynaklı fiziki ve mental rahatsızlıklar, sürecin bilinmezliğinden kaynaklı kaygı, huzursuzluk, umutsuzluk ve çaresizlik duygusu öğretmenlerin çokça dile getirdiği psikolojik süreçler olmuştur. Doğal olarak bu olumsuzlukların mesleki yani eğitim tarafı da ifade edilmiştir. Katılımcılar; uzaktan eğitimin okuldaki yüz yüze eğitim kadar faydalı olmadığını, öğrencilerle iletişim sorunları yaşadıklarını, her öğrencinin teknolojiye erişimi aynı düzeyde olmadığı için eşitsizlik oluştuğunu, evdeki işlerle öğretmenliğin birbirine karıştığını, bazı derslerin (beden eğitimi, resim ve müzik gibi) uzaktan eğitimde anlamsız kaldığını ve bu durumunda kendilerini değersiz hissettirdiğini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların cevapları incelendiğinde bu sürecin hayata kattığı olumlu yönler olduğunu ve öğretmenlerin bardağın dolu tarafını görmeye çalıştığını da görmekteyiz. Bunun örnekleri de aşağıda verilmiştir.

K-1: “Hayatıma etkisi şu oldu. Dünyaya bakışım değişti. Zaten sade bir insandım. Şimdi tamamen sadeleştim. Okulda sıkıntı ettiğim şeylerin önemsiz olduğunu anladım. Psikolojik olarak değişken bir ruh halindeyim. Kendimi oyalayacak şeyler buluyorum. Bu beni rahatlatıyor. Her şey normalleşince çabuk adapte olacağımı düşünüyorum.”

K-8: “Öğrencilerle daha fazla iletişim kurmamı sağladı. Ev ortamında daha kaliteli vakit geçirmeyi öğrendik.”

K-12: “Kişilerin kendi kendine yetebilmesi önem kazandı. Motivasyon, planlı programlı çalışmayla yeni bilgiler edinebileceği bir süreç. Hobilerimin olması benim yaşantıma renk ve hareket getiriyor. Teknolojiyi etkin olarak kullanabilmenin önemi bir kez daha anlaşıldı.”

K-19: “Önemsiz gördüğümüz günlük rutinlerin aslında ne kadar değerli olduğunu öğrendik. Ev ortamının geliştirilmesine dair pratiğimiz oldu.”

K-24: “Sağlık problemi oluşturması açısından kötüydü her an bulaşabilecek olması ve bu korkuyla yaşamak zorunda olmak... Ama durup dinlenme içe dönme şansı oluşturduğu için güzel bir deneyimdi.”

K-30: “Kendi adıma bu dönem benim için gayet iyi geçti. Psikolojik olarak sorun olmadı. Normalde de evi severim. Eğitimin teknoloji yönünün birden faal olması ilk başta zor gibi gelse de bu dönemde en güzel şey uzaktan da eğitimin olabileceğinin ve istenilirse de faydalı olacağını kanıtlanması oldu bence. Bu süreçte EBA’yı etkin kullanmayı öğrendim. Bu süreç herkese bir şeyler öğretti diye düşünüyorum.”

K-37: “Yüz yüze eğitimin ne kadar kıymetli olduğunu fark ettim.”

K-41: “En önemli şeyin sağlık olduğunu, yüz yüze eğitimin önemini ve kalitesini anladık.”

K-48: “Günlük hayatta daha çok sorgulama, daha çok sevdiklerinle vakit geçirme ve sağlığın kıymetini bilme yönünde etkiledi. Uzaktan eğitimin kesinlikle ders tekrarı için daha uygun olduğunu anladım. Birebir eğitimin çok daha faydalı, öğrenciyi birçok yönüyle motive eden bir eğitim olduğunu anladım.”

K-57: “Yüz yüze eğitim dışında da farklı alternatiflerin olduğunu farkına varmak.”

K-60: “Hayatta hiç bir şeyin sağlığımızdan önemli olmadığını daha fazla anladık.”

K-66: “Yüz yüze eğitimin ne kadar önemli olduğunu anladım. Gündelik hayatta kurduğumuz iletişimlerin bizim için ne kadar önemli olduğunu anladım.”

K-71: “Sabır konusunda deneyimim arttı. Uzaktan eğitim konusunda deneyim sahibi olduk. Yüz yüze eğitimin avantajının daha fazla olduğunu gözlemledik.”

Cevaplardan da anlaşılacağı üzere öğretmenler bu süreçte önceliklerini değiştirmişler ve sahip oldukları yaşamın ve rutinlerinin ne kadar değerli olduğunu fark etmişlerdir. Bu rutinlerin içinde yüz yüze eğitimin, okul ortamında öğrenci ve meslektaşları ile buluşabilmenin değeri yadsınamaz. Bu bağlamda katılımcılar, COVID-19 öncesi sosyal ve mesleki hayatlarındaki önemsiz sandıkları birçok imkân ve alışkanlıkların değerini fark ettiklerini, sağlığın ve onu korumanın hayattaki en önemli şey olduğunu, uzaktan eğitim yoluyla mesleklerinin ve öğrenci iletişiminin devam edebileceğini fakat bunun için gerekli olan teknolojik bilgi ve ekipman konusunda eksiklerinin farkına vardıklarını dile getirmişlerdir.

10. Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin öğretim motivasyonundaki değişiklikler

Çalışmada veri toplama aracı olarak kullanılan anketin 20. sorusuna verilen katılımcı cevapları incelenmiş ve COVID-19 ile zorunlu hale gelen uzaktan eğitim sürecinin öğretmenlerin öğretim motivasyonlarına etkileri ve motivasyonlarının değişme sebepleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo.10’da gösterilmiştir.

Tablo.10 Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin öğretim motivasyonundaki değişiklikler

Motivasyonum düştü. Sebepleri:	Motivasyonum değişmedi/arttı. Sebepleri:
<ul style="list-style-type: none">uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar verimli olmadığı kanısıöğrencilerin çevrimiçi derslere çok düşük yüzdeyle katılmalarıuzaktan eğitimdeki derslerde öğrenci tepkilerini görememeöğrencilerin eğitime olan ilgisizliğiuzaktan eğitimde öğretmenliğin teknolojik ve psikolojik açılardan çok daha yorucu, zorlayıcı olması	<ul style="list-style-type: none">uzaktan eğitime uyum sağlama zorunluluğumesleğini her şartta icra etme zorunluluğuzaman yönetimini daha rahat yapılabildiği için ders hazırlığına daha fazla zaman ayırabilme imkânınormal eğitime geçildiğinde öğrencilerin bilgi eksikliği olmaması gerektiği düşüncesi

Katılımcıların “COVID-19 sürecinde edindiğiniz uzaktan eğitim deneyimini de dikkate alarak öğretmen motivasyonunuzda değişiklikler oldu mu?” şeklindeki açık uçlu soruya verdikleri cevaplara aşağıda örnekler sunulmuş ve bu cevaplar hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

- K-3: *“Motivasyonum düştü. Yüz yüze eğitim çok daha verimli. Böyle geri dönüş alamıyoruz.”*
- K-5: *“Okulun eğitim için çok gerekli olduğunu fark ettik çünkü öğrencilerin motivasyonunu uzaktan eğitim ile sağlamak çok zor. Bu durum öğretmen motivasyonunu da etkiliyor.”*
- K-10: *“Motivasyon çok düştü. Yüz yüze olamamak sıkıntı. Öğrenciler yeterli katılım sağlamıyorlar.”*
- K-19: *“Yüz yüze eğitim, sınıf ortamı, derslerde espriler, sosyal ortam... Bunların eksikliği motivasyonumu çok düşürdü.”*
- K-23: *“Etkileşim zayıfladığı için öğretme motivasyonum düştü ve daha yorucu olmaya başladı.”*
- K-28: *“Öğrenci katılımı az olduğu için ders anlatımında motive olamadım.”*
- K-35: *“Öğretme hazzı daha düşük. Dönüt alma zayıf.”*
- K-40: *“Bu süreç öğretme motivasyonumu düşürmüştür. Yüz yüze eğitimden aldığım memnuniyet ve etkileri bu süreçten alamadım.”*
- K-44: *“Yüz yüze eğitimde ki sıcaklık olmadığı daha esnek olduğu için motivasyonda ciddi bir düşüklük yaşandı.”*
- K-49: *“Evet motivasyonum düştü. Online derslerime katılım sayısı çok düşüktü. Yüz yüze eğitimde çoğu öğrencinin derse ilgisiz olduğunu farkındaydım ama hemen hemen hepsinin ilgisiz olduğunu fark etmem beni üzdü. Demek ki ne yaparsam yapayım öğrencide istek olmadığı sürece tüm çabalar boşunaymış.”*
- K-50: *“Öğrencilerim uzaktan eğitime çok katılmıyorlar. Örneğin 21 kişilik sınıfta sadece 1 kişi derse katılıyor bu da motivasyonumu olumsuz etkiliyor.”*
- K-59: *“Oldu elbette motivasyonumuz düştü. Yaşamda kalma mücadelesi vermek zorunda kaldık, insanlarla olan ilişkimiz oldukça azaldı ve kaliteli vakit geçirebileceğimiz yerler kapandı. Eve hapsedilmek zorunda kaldık ve tüm bu olumsuzluklar içinde yaşam enerjimiz tükendi.”*

Öğretmenlerin cevapları incelendiğinde büyük çoğunluğunun süreçten olumsuz etkilendiği ve öğretmen motivasyonlarında düşüş olduğu gözlenmiştir. Bunun sebepleri arasında öğrenci katılımının azlığı, öğrencilerin ilgisizliği ve sürecin getirdiği sosyal hayattaki kısıtlamalar en çok öne çıkan gerekçelerdir. Katılımcılar, öğretme motivasyonlarındaki düşüşe dair ifadelerinde en çok uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim kadar verimli olmadığını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğrencilerin çevrimiçi derslere çok düşük yüzdeyle katıldıklarını, uzaktan eğitimdeki derslerde öğrenci tepkilerini, mimiklerini ve geri dönüşleri yüz yüze eğitimdeki gibi göremedikleri için öğretme hazzını yaşayamadıklarını, online derslere katılım zorunlu olmadığına öğrencilerin eğitime ve öğrenmeye olan ilgisizliğini fark ettiklerini, uzaktan eğitimde öğretmenliğin hem teknolojik hem de psikolojik olarak çok daha yorucu olduğunu dile getirmişlerdir.

Bunun yanında öğretme motivasyonunu kaybetmediğini belirten katılımcılar da bulunmaktadır. Örneğin;

- K-6: *“Yani yüz yüze eğitimi tercih ederim. Ama böyle olağan üstü bir durumda böyle imkânlar olması sevindirici. Öğretme motivasyonumda bir değişiklik olmadı. Yeter ki öğrenci katılsın ve pandemi sonrası için bilgi eksikliği bulunmasın.”*
- K-13: *“Daha yakın, esnek ve kabullenici oldum.”*

K-22: “Evden çalışmaya alıştım. Daha rahat geldi bazı açılardan. Ama öğrenciyi görmeden ders anlatmak, sadece sesini duymak, mimiklerini anlayamamak beni dersin onlara faydalı olup olmadığını anlamada zorladı.”

K-26: “Dersime sunum şeklinde hazırlandım. Bu beni her ders öncesi motive etti.”

K-33: “Aynı istek ve şevkle ders işliyorum.”

K-38: “Okulu ve öğrencilerimi çok özledim. Uzaktan eğitim faydalı değil. Normal eğitim ve öğretime bir an önce başlanmalıdır. Öğretme motivasyonum daha çok arttı.”

K-42: “İyi yönde motivasyon sağladı, ancak yüz yüze öğretim şart”

K-69: “Zamanı değerlendirme açısından boş geçmediğini düşünüyorum ama yeterli olduğunu düşünmüyorum.”

Katılımcıların bir kısmı yukarıda yer verilen, doğrudan alıntılarında görülebileceği gibi motivasyonlarının değişmediğini ya da arttığını beyan etmişlerdir. Bu bağlamda, uzaktan eğitime uyum sağlama ve mesleklerini her şartta icra etme zorunluluğu, sürekli evde olmanın rahatlığının sağladığı ders hazırlığına daha fazla zaman ayırabilme imkânı, uzaktan eğitimin getirdiği esneklik ve normal eğitime geçildiğinde öğrencilerin bilgi eksiği olmaması düşüncesi, katılımcıları uzaktan eğitime karşı güdüleyen temel gerekçeler olarak ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların anketin açık uçlu sorularına verdikleri cevaplarından anlaşılacağı üzere, ani başlayan ve uzun süre devam eden bu süreç öğretmenler tarafından daha önce deneyimlenmemiş pek çok farklı tepkiye yol açmıştır. Olumsuz etkilerin büyük çoğunluğu alışma sürecinin katlanılması gereken negatif etkileri olarak düşünülebilir. Günlük alışkanlıklarından, sosyal hayatlarından, okullarından, öğrencilerinden, meslektaşlarından ve en yakın akrabalarından bile uzak kalmak, evlerinde izole bir yaşama adapte olmak, öğretmenlerin çoğunluğu için kaygılı, huzursuz edici, bunaltıcı ve mesleki anlamda motivasyon düşürücü bir süreç olmuştur. Her meslek grubu ya da her farklı özellikteki birey gibi öğretmenler de sürecin getirdiği değişikliklere adapte olmuş ya da olmaya çalışmışlardır. Derslerini, sınıfları yerine bilgisayar başında yapmaya çalışmışlar; öğrencilerini ve onların dersteki tepkilerini göremeden öğretme-öğrenme süreçlerini yürütmeye çaba harcamışlardır. Uzaktan eğitimin gerektirdiği teknolojik bilgileri kavramaya, öğrenmeye ve uygulamaya çalışırken bazıları çok zorlanmış ve yüz yüze eğitimi dört gözle bekler hale gelmişken bazıları uzaktan eğitimin esnekliğini ve her şartta uygulanabilirliğini keşfetmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, COVID-19 döneminde uygulanması zorunlu hale gelen uzaktan eğitim sürecinin öğretmenler tarafından nasıl algılandığı ve bu sürecin nasıl yürütüldüğü anlatılmaya çalışılmıştır. Katılımcıların çoğunluğunda uzaktan eğitimin yüz yüze eğitim gibi başarılı olamayacağı düşüncesi hâkim olsa da bu süreçteki en iyi çözüm yolu olduğu bilinmektedir.

Uzaktan eğitim günümüzde genel anlamda teknoloji temelli olduğu için; bütün öğrencilere erişimin sağlanamaması, her öğrencinin gerekli teknolojik imkânlarla sahip olmaması ve bazı bölgelerde alt yapının yetersiz olması öğretmenler açısından uzaktan eğitimin etkili şekilde kullanılamaması için baş etkenler olarak görülmektedir. Belirtilen olanaklar bakımından her öğrencinin benzer seviyelerde olmaması eğitimde fırsat eşitsizliğini ortaya çıkarmaktadır (Bennett ve diğerleri, 2020). Türkiye’de yapılan çalışmalarda da uzaktan eğitime katılmayan ya da katılmayan öğrenci sayısının çokluğundan kaynaklanan fırsat eşitsizliğinden ve buna bağlı olarak ortaya çıkan eğitimin niteliğindeki düşüşten bahsedilmiştir (Yılmaz ve diğerleri, 2020, s. 25; Arık, 2020; Karadağ ve Yücel, 2020). Uzaktan eğitim sürecine ailelerin de dâhil olmaları, canlı derslerde öğrencilere gerekli ortamı sağlayamamaları, ev ortamının uygun olmaması gibi sebeplerden dolayı uzaktan eğitimin yeterli etkinliği ulaşamamasının sebepleri arasında çalışmaya katılan öğretmenlerin ortak görüşlerini oluşturmaktadır.

Uzaktan eğitim sürecinde öğretmenler çok büyük oranda EBA ve Zoom platformlarını kullanmışlardır. Bu platformların etkin kullanımı, öğretmenlerin bilişim teknolojilerine karşı olumlu tutuma sahip olmaları ve bu teknolojileri kullanma becerileri ile doğru orantılıdır. Bu da uzaktan eğitimin daha nitelikli olmasını doğrudan etkilemektedir. Ayrıca öğretmenlerin bilişim teknolojilerine karşı tutumları branşlarına göre farklılaşmaktadır (Can, 2020; Ersoy ve Kavaklıoğlu, 2020).

İnternet bağlantısındaki sorunlar, kamera ve ses sistemindeki aksamalar, elektrik kesintileri, EBA'ya girişte yaşanan sorunlar uzaktan eğitim konusunda öğretmenlerin karşılaştıklarını belirttikleri bazı teknoloji temelli problemlerdir. Bu sorunlar literatürdeki çalışmalarda da benzer şekilde görülmektedir (Asmara, 2020; Dias ve diğerleri, 2020; Johnson, 2020; Mohan ve diğerleri, 2020). Bu çalışmalarda özellikle öğretmen ve öğrencilerin yaşadığı internet sorunlarının ve bunun yanında canlı ders sürelerinin kısıtlı olmasının öğrenmenin yeterli seviyede olmasını engellediği belirtilmiştir. Yapılan bu çalışmadaki öğretmen görüşleri de bu durumu desteklemektedir.

Bu çalışmada elde edilen verilere göre; öğrencilerin ve öğretmenlerin iletişim kopuklukları, dikkatini derse verememe, ölçme ve değerlendirmenin yeterli ve etkili olmaması, ödevlendirmede ve kontrolünde yaşanan sorunlar, ders kazanımlarının yeterince aktarılamaması, sürekli ekrana başında olma ve ekrana bakma, salgın sürecinin tetiklediği endişe ve korkular uzaktan eğitimde öğretmenlerin, öğrenciler ve eğitimle ilgili yaşadıkları sorunlar olarak değerlendirilebilir. Yapılan benzer çalışmalarda öğretmen-öğrenci iletişimde ve ders kazanımlarının öğrenciye aktarımı konusunda sorunlar yaşandığı (Çakın ve Akyavuz, 2020), uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin derse olan ilgilerinin azlığı (Erkoca, 2021) karşılaşılan problemler olarak ifade edilmiştir.

Uzaktan eğitim en başta çevrimiçi platformlarda bir dersi organize etme, ders içeriğini ve ilerleyişini planlama, öğrencide derse katılım motivasyonunu sağlama, öğrenciyi takip etme ve değerlendirme gibi durumlarda öğretmenleri zorladığı ancak zamanla öğretmenlerin dijital becerilerinin geliştiği ve ders süreçlerini daha verimli hale getirdikleri görülmüştür (Karagöz ve Mamur, 2022).

COVID-19 süreci diğer herkes gibi öğretmenleri de psikolojik olarak olumsuz etkilemiştir. Sosyal çevreden uzaklaşma ve sosyal izolasyon, hastalanma ve yakınlarını kaybetme korkusu, alışılan yaşam biçimindeki keskin değişiklik ve sürecin bilinmezliği öğretmenlerin ve öğrencilerin yaşadığı sıkıntılardan bazılarıdır.

Uzaktan eğitimin COVID-19 sonrasında da yüz yüze eğitim yanında tamamlayıcı olarak devam edeceği öngörülmektedir. Bu bağlamda uzaktan eğitimin kalitesinin artırılması ve öğretmenlerin uzaktan eğitimle ilgili sorunlarının giderilmesi için

- İnternet altyapısı iyileştirilebilir ve bütün öğretmen ve öğrencilerin internet hizmeti MEB tarafından sağlanabilir.
- Uzaktan eğitimde kullanılan çevrimiçi platformlar daha kullanışlı hale getirilebilir.
- Uzaktan eğitim için gerekli cihazlar fırsat eşitliğinin sağlanması açısından imkanları kısıtlı öğrencilere temin edilebilir.
- Daha etkin ölçme ve değerlendirme yapabilmeleri için öğretmenlerin eğitimler alması sağlanabilir.
- Öğrencilerin canlı derslere katılımını olumsuz olarak etkilediği tüm öğretmenler tarafından dile getirilen devamsızlık, ders ve sınıf geçme ve yazılı sınavlar konularında öğrencilere sağlanan aşırı kolaylıklar MEB tarafından tekrar gözden geçirilebilir.
- Öğretmen ve öğrencilere bu süreci en az hasarla atlatabilmeleri için çevrimiçi olarak psikolojik destek verilebilir.

Kaynakça

Alkan, C. (1981). *Açıköğretim: Uzaktan eğitim sistemlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

- Anadolu Ajansı. (2020). *Milli Eğitim Bakanı Selçuk: Uzaktan eğitime 31 Mayıs'a kadar devam edilecek.* <https://www.aa.com.tr/tr/egitim/milli-egitim-bakani-selcuk-uzaktan-egitime-31-mayisa-kadar-devam-edilecek/1822357>.
- Anderson, J. (2020). *Brave New World The coronavirus pandemic is reshaping education.* <https://qz.com/1826369/how-coronavirus-is-changing-education/>.
- Archambault, L., & Kennedy, K. (2014). Teacher preparation for K-12 online and blended learning. In R. E. Ferdig & K. Kennedy (Eds.), *Handbook of research on K-12 online and blended learning* (pp. 225–244). ETC Press.
- Arık, B. M. (2020). *Türkiye’de koronavirüsün eğitime etkileri-I. Eğitim reformu girişimi.* <https://www.egitimreformugirisimi.org/turkiyede-koronavirusun-egitime-etkileri-i>.
- Asmara, R. (2020). Teaching English in a virtual classroom using whatsapp during COVID-19 pandemic. *Language and Education Journal*, 5(1), 16-27.
- Atchoarena, D. (2020). *COVID-19: Learning cities on the front line.* <https://en.unesco.org/news/covid-19-learning-cities-front-line>.
- Bennett, R., Uink, B., & Cross, S. (2020). Beyond the social: Cumulative implications of COVID-19 for first nations university students in Australia. *Social Sciences & Humanities Open*, 2(1), 1-5.
- Bouffard, S. M. (2008). *Tapping into technology: The role of the internet in family–school communication.* Harvard Family Research Project.
- Bozkurt, A. (2016). *Bağlantıcı kitlesel açık çevrimiçi derslerde etkileşim örüntüleri ve öğrenen-öğreten rollerinin belirlenmesi.* [Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi]. <https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/3058/8676.pdf?sequence=1>.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Cardullo, V., Wang, C. H., Burton, M., & Dong, J. (2021). K-12 teachers’ remote teaching self-efficacy during the pandemic. *Journal of Research in Innovative Teaching & Learning*, 14(1), 32-45.
- Chang, G. C. & Satako, Y. (2020). *How are countries addressing the Covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures.* <https://gemreportunesco.wordpress.com/2020/03/24/how-are-countries-addressing-the-covid-19-challenges-in-education-a-snapshot-of-policy-measures/>.
- Chioleri, A. (2020). Covid-19: a digital epidemic. *British Medical Journal*, 368.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2002). *Research methods in education.* Routledge.
- Çakın, M., & Külekçi Akyavuz, E. (2020). Covid-19 süreci ve eğitime yansması: Öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 6(2), 165-186.
- Dias, M. D. O., Lopes, R. D. O. A., & Teles, A. C. (2020). Will virtual replace classroom teaching? Lessons from virtual classes via ZOOM in the times of COVID-19. *Journal of Advances in Education and Philosophy*, 4(5).
- Erkoca, M. C. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci ilgisi – bir çalışma. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 148-163.
- Ersoy, M., & Kavaklıoğlu, O. (2020). Attitudes of Turkish secondary school teachers towards technology. *Research in Pedagogy*, 10(2), 324-337.
- Giannini, S. & Albrechtsen, A.B. (2020). *Covid-19 school closures around the world will hit girls hardest.* <https://en.unesco.org/news/covid-19-school-closures-around-world-will-hit-girls-hardest>.
- Gilani, I. (2020). *Coronavirus pandemic reshaping global education system?.* <https://www.aa.com.tr/en/education/coronavirus-pandemic-reshaping-global-education-system/1771350>.
- Goodall, J. S. (2016). Technology and schoolhome communication. *International Journal of Pedagogies and Learning*, 11(2), 118–131.
- Heydenrych, J. F., & Prinsloo, P. (2010). Revisiting the five generations of distance education: Quo vadis? *Progressio*, 32(1), 5-26.
- Huck, C., & Zhang, J. (2021). Effects of the COVID-19 pandemic on K-12 education: A systematic literature review. *New Waves-Educational Research and Development Journal*, 24(1), 53-84.

- Johnson, A. (2020). *Online teaching with ZOOM: A guide for teaching and learning with video conference platforms*. Aaron Johnson.
- Karadağ, E., & Yücel, C. (2020). Yeni tip Koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(2), 181-192.
- Karagöz, C. T., & Mamur, N. (2022). COVID-19 salgın sürecinde görsel sanatlar öğretimi: görsel sanatlar öğretmenlerinin deneyimleri üzerine bir durum çalışması. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(1), 78-97.
- Marshall, D. T., Shannon, D. M., & Love, S. M. (2020). How teachers experienced the COVID 19 transition to remote instruction. *Phi Delta Kappan*, 102(3), 46-50.
- Martinez, J. A., & Broemmel, A. D. (2020). Pencils down: Educators respond to the uncertainty amidst COVID-19 school closures. *International Studies in Educational Administration* (Commonwealth Council for Educational Administration & Management (CCEAM)), 49(1), 109-132.
- MEB Strateji Geliştirme Başkanlığı, (2020). *Millî Eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2019-2020*.
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, (2018). 56 Sayılı, 19/02/2018 tarihli Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2020a). *Bakan Selçuk, koronavirüs'e karşı eğitim alanında alınan tedbirleri açıkladı*. <https://www.meb.gov.tr/bakan-selcuk-koronaviruse-karsi-egitim-alaninda-alinan-tedbirleri-acikladi/haber/20497/tr>.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2021). *Uzaktan eğitim sürecinde gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin değerlendirilmesi anketi*. <http://anket.meb.gov.tr>.
- Mohan, G., McCoy, S., Carroll, E., Mihut, G., Lyons, S., & Domhnaill, C. M. (2020). Learning for all? Second-level education in Ireland during COVID-19. *ESRI Survey and Statistical Report Series Number 92*.
- Oosterhoff, B. O., Palmer, C. A., Wilson, J., & Shook, N. (2020). Adolescents' motivations to engage in social distancing during the COVID-19 pandemic: Associations with mental and social health. *Journal of Adolescent Health*, 67, 179-185.
- Perraton, H. (2020). A theory for distance education. Sewart, D., Keegan, D., Holmberg, B. (Ed.), *Distance education international perspectives* (s. 34-45). Routledge.
- Punch, F.K. (2014). *Sosyal araştırmalara giriş nicel ve nitel yaklaşımlar* (2. Baskı), Sayısal Kitabevi, Ankara (Bayrak, D., Arslan, H.B., Akyuz, Z. & Z. Etöz, Çev.) (Introduction to social research, second edition 2005).
- Rice, M. F., & Deschaine, M. E. (2020). Orienting toward teacher education for online environments for all students. *The Educational Forum*, 84(2).
- Samur, Y., Akgün, E., & Duman, B. (2011). Distance education in Turkey: Past-Present-Future. *Online Submission*. <https://eric.ed.gov/?id=ED581525>.
- UNESCO. (2020a). *COVID-19 educational disruption and response*, <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- UNESCO. (2020b). *COVID-19 impact on education*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- UNICEF. (2020). *COVID-19: More than 95 percent of children are out of school in Latin America and the Caribbean*. <https://www.unicef.org/press-releases/covid-19-more-95-cent-children-are-out-school-latin-america-and-caribbean>.
- Watkins, A. (2013). Electronic communication and its influence on parental involvement in high school (UMI No. 3589632) [Doctoral dissertation, Walden University.] ProQuest Dissertations and Theses Global.
- WHO.(2020a). *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19*, <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19>.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (1999). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınevi, Ankara.
- Yılmaz, E., Güner, B., Mutlu, H., Doğanay, G., & Yılmaz, D. (2020). *Veli algısına göre pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinin niteliği*. Konya: Palet Yayınları.
- YouthTruth. (2020). Students weigh in: Learning and well-being during COVID-19. *YouthTruth Student Survey*. https://youthtruth.surveystats.com/report_sections/1087936.

Zickar, M. J., & Keith, M. G. (2023). Innovations in sampling: improving the appropriateness and quality of samples in organizational research. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 10, 315-337.

*Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulundan 24.09.2021 tarih ve 2021-08 oturum numarası ile etik onay alınmıştır. Tüm katılımcılar bu çalışmaya gönüllülük esasına göre katılmış ve kimlikleri gizli tutulmuştur.

*Bu makaleye yazarların katkı oranları: 1. yazar %50, 2. yazar %50 şeklindedir.